СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер 30-го Серпня, 1906. Число 35. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, August 30, 1906. No. 35

Вп. Пп. секретарі Р. Н. Союза.

Пригадую вам, що кождий член є обовязаний заплатити 25 ц. на покрите коштів Конвенції. Хто не заплатить до трех місяців, буде виключений з членів Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. і ухвала з VIII голов. Конвенції).

З поважанем,
С. Ядловский.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маєте від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт.. 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ життя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родженя або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

Дальше, розмет буде засланий кождому Братству найдальше до 10 днів від 1-го дня кождого місяця, проте взиваю Вас всіх, ПП. Секретарі, щоб вже в Августі упорядкувалисьте так свої мітинґи, аби сейчас по 10-тім кождого місяця моглисьте тримати свої мітинґи для сколектованя місячних вкладок до Братства і розмету до Р. Н. Союза. Всї Братства мусять присылати розмет до каси Р. Н. Союза найпізнїйше 29 кождого місяця. Братство, котре прислало би розмет пізнїйше як 29-го буде відложене до другого місяця, а се тому, що всї рахунки мусять замикатись точно остатного дня кождого місяця.

С. Ядловский, голов. секретар.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“, а рівночасно написати до редакції „Свободи“, на який адрес сї книжки післати.

— Впишіть ся до „Читальнї“. Лише 1.50 дол. на рік. За ті гроші будете діставати одну цїкаву книжочку кождого місяця. Адресуйте:

CZYTALNIA,
Box 353, Scranton, Pa.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

		Серпень
30	Ч.	Мирона
31	П.	Фльора, Лавра
1	С.	Вересень. Андр.
2	Н.	Самуїла
3	П.	Тадея
4	В.	Аґатоника
5	С.	Іринея

Филаделфійска часопись The Evening Bulletin з дня 14. с. м. подає телеґраму з Могилева в Росії, в якій кажесь, що від часу проголошеня свободи віроісповідания 220.000 православних перейшло на католицку віру. Число се мабуть пересаджене, але з другого боку треба знати, що більшість православного духовеньства в Росії поводить ся з народом дуже лихо. Таж в Америці в Филадельфії православний батюшка теоризує людий, каже записувати церков на епископа, кураторами не признає хиба тих, що присягнуть батюшці; тих що у него шлюбу не беруть до церкви не пускає і т. и. А щож допевна мусить діяти ся в Росії, де батюшки від парохіянів зовсїм независимі?

Минулого тиждня відбув ся в Скрентон, Па. з'їзд 12 попів і 86 делеґатів независимого польского костела в Америці. Рішено вибрати загальний чартер на всї независимі костели і видавати свій орган. Справу женячки попів відложено до будучого з'їзду, бо польский народ ще не доріс до того, аби бачити у себе жонатого попа.

Минулого четверга відбув ся словацкий католицкий конгрес в Вилкебери, Па.

Про о. Заклиньского з Чікаґо, Ілл. пише Dz. Narodowy, що тойже упив ся і програв в карти, а опісля видав нот, якого не хотів сплачувати. Справа дійшла до суду, де судія порядно виганьбив о. Заклиньского і взяв від него приреченє, що більше в карти грати не буде.

В Трі Валі, Б. К. запалив ся ліс одної компанії, що має там свій тартак. Горить вже кілька днів; люди працюють в день і в ночи, щоб зльокалізувати страшний пожар, але на дармо. Компанія матиме велику шкоду, бо погоріло богато будівляного дерева.

В. Скорейко.

З Банф, Алта., Канада доносять нам: Тут запалив ся ліс і горить вже дві неділі. Спека у нас страшенна; від двох тижнів не було крапельки дощу. На С. Р. R. робить 200 робітників; самі Італійці, лиш нас двох Русинів. Русини не хотять тут робити, бо дуже низька плата: за 10 годин праці $1.45 на секції, а $1.75 коло „ґенґу“. По всіх инших компаніях платять по $2.00—2.25.

М. Гуцуляк.

Попит за робітником в зах. Канаді тепер дуже великий. Компанії зелізних доріг і фармери, що вже зачали жнива, платять більше чим попередних місяців. Декотрі фармери платять своїм робітникам 50 дол. на місяць. 40 і 45 дол. на місяць є звичайною платнею. 2—2.25 дол. на день дістає кождий простий робітник у Вініпеґу. При зелізній дорозі платять тепер 1.50—1.75 дол. за 10 годин. Однак богато робітників при зелізних дорогах покидає роботу і йдуть на фарми на жнива, де більше можна заробити.

Англійский король Едвард приймав дня 13-ого с. м. в своїй палаті Бокінґгем трех канадийских Індіянів, що прийшли жалувати ся перед найвисшим вождом на „културу“ білих співбратів... Сї Індіяни — се начальники трех канад. племен, а іменно: Джов Капіляно, голова племени Squamich; Басіль, провідник племени Бонапарте, названого так Французами і Чарлї — начальник племени Tsilpaymilt. Всї три прибули з Ванкувер і станули перед королем в своїх барвних строях. Головою сеї делеґації був Джов Капіляно. В розмові через товмача він так обяснював репортерам анґлійских часописий свою місію. „В кількох послїдних лїтах білі люди взмогли ся так, що куди вони перейдуть, то неначе перейшла грізна туча, лишаючи докола себе знищене. Білі люди винищили буйволи а олені американьскі щезають з кождим роком щораз більше. Лїси зачинають витинати а наші ріки не дають уже такої обильности риб, як се було за наших батьків. Крім того нам часто в році забороняють білі люди ловити риби, підчас коли самі вони ловлять. Повинно бути противно, бо ми чейже хочемо жити а не бути забавкою білих. Длятого наші репрезентанти удавали ся вже в тій справі до „великого начальника“ білої раси (ґубернатора) в Отаві, але заходи наші не увінчались жадними успіхами. Тому то ми постановили удати ся до начальника-короля і предложити йому наші просьби“.

Канадийске правительство заключило з саскачеваньскими Індіанами нову угоду, після котрої кождий начальник побирати має 40 дол., його підрядні 20 дол. а малолітні 12 дол. річної пенсії. Крім того кождий начальник племени по підписаню угоди дістане срібний медаль від анґлійскої держави.

В Чікаґо замкнено один з тамошних банків під назвою: „Мілвокі Евеню Стейт Бенк“. Урядники сього банку спроневірили один міліон долярів, а може й більше, бо доси не переведено ще достаточного шконтра. Між депозиторами настала страшенна паніка; кількох людий допустило ся самоубійства за утраченим майном. Найбільші страти мають Поляки, що складали в сїм банку усї свої ощадности. За кождого вложеного до банку доляра мають тепер виплачувати лише 70 центів.

В Форт Ворт, Текс. з'ударили ся два пасажирскі поїзди зелізниці Чікаґо, Рок Айленд енд Ґолф. Наслїдком сьої колізії зістало покалїчених пятнайцять осіб, з котрих кілька розпращаєть ся мабуть із сьвітом.

В фабриці фаерверків і штучних огнів в місті Баґія, в Бразилії наступила експльозія, що позбавила житя 21 робітників.

Банда, з 3.000 мужчин, вдерлась силою о год. 11-тій в ночи до повітової тюрми в Салсбурі, Н. К., а витягнувши відси трьох муринів, злінчувала їх таки перед дверми вязниці. Всї три мурини обжаловані були о вимордуване цїлої родини Лейріїв в дни 13-го Липня сего року.

Тома Маккенна, кельнер одного готелю в Синсінаті, О., в нападі божевіля викинув вікном з третого поверха свою 3 лїтну дитину на улицю, а опісля вискочив сам. Дитина убила ся на місци, а батько помер в дорозї до шпиталю.

В Медисон, Віс. умерла 17-лїтня дївчина Варвара Фоґель, в закладі для божевільних. Тиждень тому допустив ся хтось на ній злочинного нападу. Знайдено її непритомну в бічній алеї і забрано до шпиталю.

Ню-йорский богач J. G. Phelps Stokes зірвав усякі зносини з демократичним сторонництвом і записав ся до партії соціялістичної. Перед пару місяцями оженив ся він з одною убогою дївчиною, що працювала в фабриці циґар.

Професор Ch. H. Frye, бувший суперінтендент нормальної школи в Чікаґо, котрий перед 31 роками опустив був дім і жінку та удав ся в невідомі сторони, вернув тепер до своєї старої домівки, а передаючи жінці 50 сто-долярових банкнотів, сказав: „О нїщо мене питай!“ Жінка радїє з повороту мужа, але не питає його нїщо, бо не хоче заколотити домашного спокою. Сього маєтку мав професор доробити ся на Филипінах.

Дня 4-го Серпня отворено підморский телеґраф, що лучить Японію із Сполученими Державами.

Скільки тратить Росія на поліцію? По обрахунку на рік 1905 удержане поліції коштувало: а) на городскі та окружні поліцийні управлення 19,224.000 рублїв; б) на поліцийних стражників 4,394.000 рублїв; в) на закавказку поліцію 2,360.000 руб.; г) на урядників 1,750.000 руб.—Всього-ж 27,728.000 рублїв. По обрахунку на рік 1906 на ту-ж саму потребу призначено вже 48,908.000 рублїв, тоб-то більше проти того року на 21,180.000 рублїв. Окрім того в обрахунку на сей рік визначено ще 3,431.076 руб. міністрови внутрішних справ на секретні видатки; з сих гроший він не мусить нікому давати рахунку куди їх подїє.

(Петерб. Газета).

Хіньский цїсар оголосив едикт, яким заборонює уживаня опіюм. Наказав він також, аби що року зменшувано о одну десяту часть обшар землї, уживаної під управу ростини, з котрої виробляє ся се сонне зіле. Таким чином за десять лїт не буде зовсїм сеї ростини, а через те страшний наліг уживаня опіюм зникне сам про себе.

З Ел Пассо, Текс. доносять, що в місцевости Chihuahna в Мексику, експльодував повний ваґон динаміту на зелізниці Мексикан Сентрал, убиваючи висше 50 осіб. Кусні людского тіла знайдено в віддаленю одної милї від місця експльозії. Трохи не з кождого дому повилїтали шиби з вікон, а в богато домах попукали стїни. Дахи сусїдних домів покриті були платками людского тїла. Всї менші будинки, стоячі близько зелїзниці, зістали цїлковито збурені, а їх льокатори потерпіли менші або більші рани.

Місточко Тубіз в Бельґії було сьвідком страшної траґедії. Робітник Ґрізес заштилетував на двірци брукcельского професора Камуса, уважаючи його неслушно любимцем своєї жінки. Відтак побіг домів і убив ножем свою жінку в присутности 7 дїтий, з котрих наймолодше числить 5 місяців. На останку Ґрізес відобрав собі жите через повішене.

— З причини виїзду до краю відпродам 25-доляровий удїл (шер) Р. Нар. Дому в Америці.

Голосить ся на адрес:
А. С. Box 128, SCRANTON, PA.

Великий Баль.

За старанєм і під зарядом комітету церковного, відбуде ся дня 3-го Септембра с. р. (Labor day) в понедїлок

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ!

на дохід маючої будовати ся нової руской церкви на Блек Рак, Н. Й.

Саля: Марцінковского при Amherst Str., Black Rock.

Вступ 25 цнт. Початок о год 7-ій вечер.

Всїх до участи в забаві щиро запрашає

КОМІТЕТ.

Запрошене.

Дня 3-го септембра відбуде ся торжественне посвящене цминтара в Minersville, Pa. з слїдуючою програмою:

1). о 9 год. рано Сл. Божа, на котрій буде співати хор з Лансфорд під управою п. Ілїи Боруха.

2) Похід через місто.

3). Посвящене цминтара, при чім виголосить науку о. О. Злоцкий.

4). По посвященю похід на пікнік, котрий відбуде ся на дохід церкви в Майнерсвил, Па.

На то торжество сердечно запрашаємо брацтва з Шенандо, Ст. Клер, Лансфорд, Маганой Сиτі, Мт. Кармел і Шамокин.

За раду церковну,
о. Лєв Левіцкий.

J140

Повідомлене.

Отсим запрашаю і взиваю вже по раз послїдний Братство сестричне св. Ольги в Нюварку на мітинґ дня 2 Вересня 1906. т. є. в недїлю о год. 3-тій пополудни в гали Адама Александровича на долї міста. Прошу, щоб всї сестри явились як одна, бо маєм важні наради: 1) вибране нової предсїдательки і секретарки. 2) уплатити призначоні місячні вкладки — або рішучо сказати що не будемо платити і належати до сестрицтва, бо показуєть ся так, що вам милїйші всякі забавки, ніж обезпечити себе на чорну годину.

Катерина Ґураль, пред.

— Всейчас потрібно 200 робітників до будови треки. Денна платня $2.00. Робота стала на три роки. Зголошеня приймає: Перше Руске Бюро Працї

А. Хромовский і Ко.
292 E. Houston Str.,
34 New York City.

Малюнки селяньского житя.

Чудовий літний ранок. Богата українська природа зробила, здаєть ся, усе, щоб він був як мога пишнїйший: вона вбрала деревину блискучим молодим листем, заквітчала квітками корчі жасмину, акації і насичила повітре всякими пахощами. Вулиці в селі поросли по боках травою, подорожником; кропива тиснеть ся з по-за тину.

Нешироко вулиця веть ся межитинами і де-не-де, упершись у високий тин або окіп, круто повертає в бік. На вулиці, як звичайно, скачуть горобці, грають ся діти по горбочках та коло воріт ходять свині. Біля воріт, що ведуть до невеличкої, старої хатчини, лежить „льоха". Поросята білі, рябі та одно чорне — обліпили її і верещать, немов їх що хапає...

Та що се? Дитина в брудній сорочечці лежить разом з поросятами і ссе свиню! На обсмаленому худому личкови напружене, одна рука сперла ся на обмащений болотом живіт льохи, другою воно відпихає порося, що верещить і рильцем штуркає дитину. Очам не вірить ся...

— Господарю, гей, господарю!.. — гукаю і біжу на подвіре до старої хатинки. — Слухайте!

В вікно вглянуло хлопчаче обличе і сховалось.

На порозі з'явила ся висока, худа постать чоловіка, що, вийшовши з темних сїней, прикрив руками, наче бриликом, очі від сонця і вставив ся в мене.

— Слухайте, ваша дитина льоху ссе!..

— Ну?!..

— Ссе льоху... Возьміть, підіть!..

— А-га ссе льоху, ну то що? Нехай ссе... Молока не стало в жінки, то воно і ссе собі.

— Деж се ви бачили?.. Так не можна...

— Бачите, сапане тепер, жінка раз-у-раз на роботї, ну, а воно собі рачкує... Молока в неї не стало, а корову купити нема звідки...

Слова докору, розмови про негігієнічність та неморальність застряли в мене в горлї. Я повернув ся і пішов вулицею.

Богата природа України, та бідні тут люди живуть!..

* * *

На ярмарку у містечку звернув на себе увагу селянин. Постать невисока, шапчина подерта, на ногах постоли. Лице чорне, зморщене. Він на руках ніс мале порося, ніжно туляче його до грудий. Зовсім мале цицкове, воно тихо лежало в його на руках...

— А що се ви купили, чи продаєте?

— Купив... Тай дорогі-ж тепер свині...

— Так щож будете робить з ним! Його і різать не можна ще...

— Жінка годувати буде... Груди дасть ссати...

— Що!?..

— Грудьми вигодує. Вона вже двох так вигодувала... продав.

— Деж се ви бачили? Не слїд, не гаразд се робити!..

— Треба-ж якось заробляти — нинї-ж свині дорогі — відповів чоловік.

— Не вже се так заробляють по селах? — питаю сам якось у селї.

— А як же, ото!.. Он і та, і та так вигодували пацятка...

Менї називали по имени жінок, що вигодували поросят:

— Щож, ссе як дитина — роскавували вони — тільки ратичками дуже груди душить...

Це була правда: так заробляють на селї.

* * *

Я увійшов в ліс. Яке гарне повітре! Легко-легко дихають груди, пючи майске лїсове повітре. Тихо в лїсї. Не ворушать ся ясно-зелені листочки, протягнули ся віти, продираючись на волю, до ясного сонця, до синього неба. Ось дуб-велитень. Широко роскинув свої ґузуваті віти, наче порепані руки мужика-хлїбороба, впив ся глибоко корінем у матір-землю, а головою до неба сягає. Сьвітить на його яснее сонце і в промінях його та в глибинах таємних землї він силу та міць свою набуває.

Тихо в лїсї, — але то не тиша смерти... Жите усюди, і зверху, і знизу: бренять мушки в повітрі, заливають ся пташки на вітах та тьохкає соловей голосистий, незримо під сїрою корою підіймають ся соки та тихо-тихо зростає лист та трава.

Ні, то не тиша смерти — то гармонія житя. Доріжка веть ся по лїсї, другу зустрічає і вкупі дорогу широку лїсову перебігають. Дорога-границя казенного та паньского лїсу. Ділить вона землю на дві частини, та повітря самого розділити не може. Вільно перелїтають ту границю пташки та зьвірі лїсові перебігають. Лиш чоловікови не вільно. „Охота проїзд і переход строго воспрещается" — написано на білій таблицї і сьвідчить про права лиш одної людини та безправе многих. Я входжу в паньский ліс і сїдаю на полянці. Дві молоді березки, мов дві жваві панночки, вибігли з темного лїсу і несьміливо зупинились з боку полянки. Була й третя колись, та якийсь парубок зрубав її висше як на пів-аршина од землї і на її пні я сїв. Десь затрубіло в трубу. То лїсник обходить свій участок.

„Треба йти" — подумав я... „Але ні, він пізнає, хто я, і буде певний, що я не рубати-му лїса. І я зостав ся... Труба не то стогнала, не то квилила і лякала когось. Згук її ніс ся по лїсї, вдаряв ся в дерева і і з жахом поспішав все далї і далї... Трубач наближав ся. Ось щось зашуміло в корчах і на поляні з'явилась постать селянина. Палічка в руках і кашкет на голові. На ремінчику труба — єдина признака, що се сторож паньских маєтків. Він пильно поглянув на мене.

Привитали ся. Заговорили.

— А що, паничу, як Дума?

Всюди по селах, на дорозї і тут в глухім лїсї — всюди чуєш се питане, бачиш сї очі, що з вірою та надією дивлять ся на тебе і чогось чекають, наче благають...

— Як Дума?

— Та так... говорять поки добре, та... не хотять слухати її...

Замислив ся. Потім нахмурив ся.

— Так що... зле буде — він покрутив головою — бунт буде такий... що ще не бачили такого. Я вам кажу... такий буде... салдати покидають рушниці в козла...

Сей чоловік, що прожив мало не цїлий вік в лїсї, неграмотний наймит, що ніколи й ґазет в руках не мав, виявив незвичайну сьвідомість.

— Народ збіднїв,.. землї не має, а їсти треба. Народ жити хоче, а так далї жити не можна...

Де я чув сю думку? Ага, то минулого року в осени всї ґазети, вся інтелїґенція кричала: „так жити далї не можна!" а тепер — сей лїсовик, сей наймит і сими самими словами...

— От се — він показав на пеньок, на якому я сидів — рубають, а я — стережу... Він з голоду рубає, і мусить, бо не має, а я мушу ловити його.

Він говорив, як чоловік, що рідко бачить людий, радий переказать свої думки. Розводячи руками, він розповідав далї.

— От і я — в турецку війну ходив, служив Богу і государю, а вернувсь ранений — і ходи куди хочеш. Пішов до панів служити... І так з тих пір від одного до другого... Дїтий девять душ, а землї дві десятини. Власними руками заробив. Гіркими копійками складав і купив у пана... То тепер ще — ще якось живу... А дїти підростуть, — що я їм дам? Дві десятина на девять душ?! Куди підуть?.. Ні, далї так не можна жити!..

Коли ми роспрощали ся, вже темніло. В корчах заливались соловейки. В вечірнім повітрі стояла тиша, але то не тиша смерти, а гармонія житя...

*

Я переказав три факти, три звичайні не вигадані факти з дійсного житя. Менї, коли згадаю про оту дитину, що ссе свиню, пригадуєть ся де-що з загальної історії, якої нас вчено по школах. Кажуть, ніби-то вовчиця вигодувала власним молоком Ромула і Рема, і вони, зрісши, заснували славний город Рим...

Що, як сї дїти, яких вигодовано молоком свині і які ділять ся молоком власної матері з поросятами, що, як вони, зрісши, сьвідомо скажуть: ні, так далї жити не можна і... заснують новий Рим, де не треба буде дїтям з голоду ссати свиней, а матерям власним молоком годувати поросят на продаж... Що, як се буде? До того йде!

В. Зл—ський.

Кілька слів про наших невдоволених еміґрантів.

Від часу до часу одержую листи з Бразилії і Арґентини від Русинів з запитанем, чи не оплатилоб ся їм переселити ся тут до Сполучених Держав. Так само я зауважав, що подібні листи наплівають і до хв. редакції „Свободи". Я перебував колись в усїх тих краях; тепер живу в Спол. Державах, але бував я і в инших частях сьвіта, де обсервуючи пильно відносини житя, виробив я собі свої власні погляди. З тими обсервацiями бажаю подїлити ся з читачами „Свободи", а щоб не відповідати кождому з окрема, поміщую свої поміченя на стовпцях сеї часописи і піддаю їх під розвагу всїх інтересованих.

В остатних десяти лїтах відносини в Галичинї зложили ся так, що викликали загальне невдоволене робучого народу так сїльского як і міского. Кожде невдоволене викликує в людях жажду поліпшеня своєї долї. Склало ся, що рідко заселені краї запотрібували густїйшого заселеня і бажали заманити людий до свого краю, правительства приобіцяли всїлякого рода улекшеня. Зі старших, розвинених та перелюднених країв вже давнїйше нарід вандрував. На Руси доперва в новійших часах дало ся чути переселене, а економічна та просьвітна неволя нопхнули людий до мандрівки за поліпшеним долї. Тут одна ґрупа людий побачила, що з одної сторони правительства незаселених країв потребують поселенців, з другої сторони богато народу потребує місця до діланя, чи то як хлїбороби на землї, чи як робітники по містах.

Ґешефтярі постановили тоті відносини визискувати, а що ґешефту не зробить нїхто без оголошеня, то товариства корабельні через своїх аґентів стали оголошувати о своїх краях до поселеня тай кождий став свій край захвалювати так правдивими описами, як і неправдивими, от так, як кождий броварник захвалює своє пиво, або доктор аптикар своє лїкарство. Коли відносини межи Русинами дозріли до витворення еміґрації, тогди тоті люди-компанїсти через своїх аґентів кинули ся межи наших. Не тяжко було порушати наших хлїборобів. Народ наш, не знаючи иншого виходу, з гори повірив, що еміґрація за море поможе всему лиху. Настала вандрівка, виправа по золоте руно. І так Русини кинули ся на всї сторони. З початку ходили на зарібки тілько до пограничних країв, як до Росії, Румунії, Угорщини, але днесь ідуть за море не тілько на зарібки, але і на стале поселене. Прийшовши за море, побачили люди, що тут не всьо так рожево, як они собі представляли, а властиво як змальовали той свій „рай" дотичні правительства та їх аґенти. Они не могли зрозуміти, що їх тут спроваджено для бизнесу, а не з причини гуманітарности або добродійства. Як нарід мало просьвічений, природно, що зістав визискуваний більше просьвіченими. І так в Спол. Державах мусїли наші люди іти до найтяжшої роботи до копалень за найменшу платню, бо хоч і айриский хлоп разом з нашим хлопом приїхав, то він став в коротці босом або полїцаєм над нашим, бо Анґлики вже дома научили його хочби мови анґлїйскої. Так само в Канаді, чи то Бразилії, придїлено нашим гірші землї—кольонії. В Арґентинї та на Гавайских островах робили інтересовані, що хотїли. З иншим простим народом ішли також інтеліґентнїйші люди, а з нашими то хиба піп або Жид-ґешефтяр. Як попи помагають нашим людям,то звісно кождому, хто має спосібність дивити ся. В Канаді і Бразилії попам хочуть тілько о то, аби запрягти людий під ярмо Риму. В Сполучених Державах деякі працюють аби з того народу зробити дїйні корови для Риму, а инші аби зробити его податним під пановане кнута та темряви московскої в виконанню ґрупи молодших галицких попів, котрі справдї хотїлиб що зробити для народу, але мають великі перешкоди, а найгірша: низький ровень просьвіти нашого народу.

Отже еміґранти, знайшовши ся в данім краї, віднайшли досить скоро уемні сторони сего краю. І так в Канаді за зимно: примороки нищать ярину. В Бразилії в богато місцях за горячо: хробацтво плоди виїдає. В Канаді платять мало на заробітках; так само в Бразилії. В Сполучених Державах платять більше, але за те жите дороге. Отже виходить, що кождий край має і добрі і злі сторони, але заразом есть великою правдою, що робучий чоловік нїгде не заробить більше, як на жите. Тое вже есть так уреґульоване на цілім сьвіті, що робітник, хотячи жити після вимогів житя даного краю, не може розбогатїти. Єсли в поодиноких случаях, а межи нашими людьми частїйше, випаде, що робітник заощадить трохи гроша, то діє ся се з пожертвованем тих вигод, до котрих люди инших народностий привикли.

Вертаю ся до річи. Люди, відкривши злі сторони краю, в котрім они жиють, заходять в голову, яка сему причина. Більшій части приходить на ум, що то они певно не дістали ся до правої сторони, що аґенти їх звели, що они заблудили і инше. Зачинає ся нова еміґрація. З Арґентини еміґрують до Бразилії, з Бразилії ідуть до Сполучених Держав, зі Спол. Держав ідуть до Канади, з Канади до Сполучених Держав, з Гавайских островів до Каліфорнії, з Каліфорнії на всхід і на відворот і все тілько на тое, аби переконати ся, що нїгде раю нема. Я сам подібне перейшов і прийшов до заключеня, що найлїпше вийде той, що зістане там, где есть, і щоби всїлякими способами старав ся свою долю на місці уліпшити, а тое тичить ся Бразилиян найбільше, бо взявши все на розвагу, хто знає, чи не лїпше від других. Правдою есть, що в Спол. Державах платня на австрійскі гроші найвисша, але чи тое може причинити ся до щасливости — я сумніваю ся. Возьмім жите пересїчного робітника тут. Єсли е молодий, кріпкий, то дістане працю, звичайно найтяжшу яко Русин мало просьвічений. Працює від досьвітку до ночи. Вернувши до дому звичайно переповненого, покріпить ся фальшованою їдою, фальшованим напитком, підробленим тютюном закурить. Цїла розривка — то пуста балаканина, звичайно сварня за церков, віри, попів, народности, партії і т. д. До загальних справ американьских не можуть мішати ся, бо до того они незвідні, а і так більша часть заміряє вертати до краю. І справдї тоті, що біднїйше жиють, заощадять кілька сот долярів та й вертають тілько на тое, аби гроші видати, а властиво стратити на всїлякого рода пявки та драчки. Часто лишить ся такому досить гроша, аби вернути до Америки та зістати на ново невільником, а потім, то мусить там на ново голодувати. Як е, то е — а в Бразилії, если хто старає ся, то може більше по людски жити, як де инде. Там або дістав землю даром або купив. Єсли був трохи оглядніший і не лїнував ся

та не забажав грати ролю дідича, то дібрав ся до ліпшої кольонії та до кусника землї з під твердого лїсу. Єсли попрацював на тій землї половину часу, як де инде, то хлїба і мяса не могло забракнути. На брак поживи нїхто в Бразилії не може ся скаржити, а що з'їсть, то знае що їсть, бо сам собі придбае. Закурить також тютюном власного виробу, а єслиб хотїв заняти ся пчолами або садженем винної лози, котрі там всюда менше або лїпше удають ся, то може мати свій власний напиток. Одно убране треба купити, а якого там убраня треба в клїматї найлагіднїйшім на сьвітї!.. (Думаю тут о полудневих державах Бразилії). На убране можуть заробити, працюючи який час по містах або на зелїзницях.

Єслиб наші на кольоніях були більше вирозумілі та згідливі, то моглиб жите урядити далеко приемнїйше, бо мають досить там свободи, але щож, коли і там нема згоди. Сварять ся та правують ся про межі, за шкоди домашних зьвірят, що не варта і мільрейса, стратять цїлі днї часу і купу гроший, то знова не знають як злишний час ужити: кождий другий хоче церков ставити на своїм „шакрі", то знов дають ся тягати за ніс Василіянам та викидають гроші на свої власні пута. Дописуватель в однім з остатних чисел „Свободи" скаржить ся на лиху кольонію та на Індіянів. Алеж там кольоній велике число: суть ліпші і гірші, то можна вибрати. З Індіянами можна-б собі легко порадити. Індіяни в Бразилії, то не такі дуже небезпечні!.. щось як галицкі цигани. Тут в Сполучених Державах Індіяни були справді небезпечні, бо були добрі вояки і численні, а анґлосаксонські поселенцї дали собі раду з ними, але они не клякали перед Індіянами просити о свое жите, як се робили наші...

Замість ставленя численних церквей, лїпше би зробили, аби побудували школи, громадскі доми, читальні, дороги, а замість спомагати Василіян, котрі наносять темноту, незгоду і неволю, лїпше було-б утримувати добрих учителїв та просьвіщаючі ґазети. Коли ідуть на роботу, то нехай постоять з другими робітниками кріпко, а най не наносять ганьби, як то зробили при остатнім страйку зелїзничім, де так ганебно зрадили італїяньских товаришів!.. Наші Русини, єслиб звязали ся політично, то моглиб мати великий вплив на правительство, бо моглиб мати своїх урядників та за податки могли-б змусити хоч по части тамошне правительство до видатків на загальне улїпшене комунікації і т. д. Досить, що менї не видаеть ся доля бразилїйского поселенця так злою, як часом доносить дехто до »Свободи« під заголовком „Бразилїйский рай", а що не есть лїпше, то богато суть самі собі винні.

Тоті, що жалують ся на Арґентину, то часто також арґентиньскі відносини не суть тому винні, але більше они самі. Арґентина переходить тепер період загальної „просперіти", всілякі інтереси ідуть добре, повно праці під досить добрими услівями, але, думаю, що наші люди суть там в малім числї і дуже порозкидані, то лїпше було-б їм вибрати ся до сусідної Бразилії на рускі кольонії.

Будуть такі, що конечно забажають переконати ся на власні очи і схотять до Спол. Держав дістати ся; таким раджу, щоб їхали з Паранаґви до Сантос або до Ріо де Жанейро побережним пароходом, а звідти взяли парохід на Анґлію, а в такий спосіб хутше і танше дістануть ся тут, як кораблем американьским. Часом, а властиво що місяця, від'їжджае з Ріо де Жанейро парохід, що возить нафту до Америки; на такім можуть дістати ся, працюючи. Тоті з Арґентини най наймуть ся в Буенос Айрес або в порті „Ля Плята" на парохід, що возить скотину до Льондину. Працюючи не дуже тяжко, дістануть в Льондинї 2 фунти штерлїнґів, то можуть доложити і взяти корабель з Льондину до Ню-Йорку. Перестерігаю також, аби Русини не дали звербувати ся до полудневих станів, бо там відносини гидкі для білого робітника. Там пани давних чорних невільників не платять добре, але ще і збиткують ся над білим робітником, подібно як в Бразилії пани в північних станах.

Не завадить ту спімнути, що ми тепер переживаемо в Америці так звані „добрі часи", т. е, що е досить роботи і досить добре платять, але відзивають ся голоси поважних людий, котрі розуміють ся на економічних відносинах краю, що то довго не потреває, а може вибухнути паніка, застій і то такий, як нїколи попереду і що міліони людий будуть без праці.

Єще раз покликую. Чоловіче! сиди тихо на місци і старай ся поліпшити свою долю через орґанїзацію, просьвіту, бо нїгде не втечеш від біди. Галицкі товариші провадять борбу зі шляхтою, жадають рівного голосованя. Американьскі робітники лучать ся в юнії, а з другими прилучають ся до робітничої політичної партії, т. е. до соціяльно-демократичної. І ти, бразилїйский робітнику, думай, лучи ся з другими, а осягнеш щось лїпшого, бо поединчо нїчо не зробиш.

А. Тимцьо.

ДОПИСИ.

З Бостон, Масс.

Несподївано розбуджені Русини бостоньскі поступають заедно вперед. Товариство сьв. Петра і Павла, з'орґанїзоване Мих. Гордийчуком, розвиваесь досить гарно. Хоч від заложеня сего товариства нема еще і 2-ох місяців, маемо уже гарний мішаний хор, а заразом і кружок аматорский. Немало причиняють ся до розвою сего патріотичного дїла пп. І. Григорчук, І. Калита, Н. Батолїньский і П. Голубяк, що відступають нам безплатно свої помешканя на проби сьпіву і проби аматорских представлень, за що складаемо їм прилюдно сердечну подяку.

Щоби лїпше познакомитись із Русинами з Бостону і околиці та порадитись над наглячими справами і обставинами наших Русинів, Товариство сьв. П. і П. скликуе збори, котрі відбудуть ся в Неділю 2-го Вересня при 15 Leverett Str., Shwartz Hall, Бостон, Масс. о годинї 4-тій пополудни. На сї збори запрашаемо отсим всїх Русинів з Бостон і з околиці. Ану, дорогі родимці, посьвятїть тую хвильку часу, даймо ся пізнати одні другим, берім собі приклад від других народів, залишім свою байдужність до доброго дїла, бо крайний час взяти ся до спільної праці. Покажім перед сьвітом, що ми рідні сини нашої неньки України, за котру наші предки несли свое жите в офіру. Чиж не бувби сором для нас стояти із заложеними руками та супокійно приглядати ся нашому упадкови?! Пригляньмо ся лиш добре, як гарно з'орґанїзовані инші народности в Бостонї чиж ми не такий нарід як і инші?... Чомуж маемо бути остатні? чи нас тут може мало е? Ні, немало, лиш брак нам єдности! Тож, дорогі братя, користаймо з доброї нагоди, покиньмо уже раз свою байдужність, з'еднаймось разом як рідні братя і возьмім ся раз до важного для нас дїла, бо тут в сїм краю свободи маемо гарне поле до просьвітно-еконемічної праці.

Тому ще раз кличемо до вас, родимці і запрашаемо до як найчисленнїйшої участи в наших зборах!

За комітет:
Мих. Гордийчук,
І. Калита,
П. Кудрик,
Г. Бекер.

З Newdale, Man., Canana.

При кінци минувшого місяця появили ся були на нашій кольонії руді медведї, але не зробили нікому жадної шкоди. Наші кольоністи убили трох, а один втїк.

За нашу кольонію може й нїхто не знае, бо доси не доводило ся менї читати якунебудь новинку в руских часописях про нашу місцевість. Тут нас е около 40 фармерів сталих, а близько 60 мешкае на „тимбер резерві". Тутешні Русини і Поляки побудували спільну сьвятиню; за яких 10—15 лїт побудують школу, але то що напевно не знати, бо наші люди дуже не люблять школи. „А Боже сьвятий!" — говорять декотрі — „та я не ходив до школи, не вмію ні писати ні читати, а прецінь жию якось на сьвітї! Так само можуть жити без науки і мої дїти!..." Як трафить ся який чоловік тямучий і намовляе других будувати школу, то всї зараз починають кричати: „Буде, буде! Як хочеш школи, то будуй си на своїй фармі для себе!..." Встид і ганьба таким запамороченим людям! Сором слухати розумному чоловікови, що між нашими Русинами знаходять ся на вільній земли такі вороги сьвітла, такі раби темного царства! Жиють на свободї, але лише тїлом, бо їх души сковані на віки кайданами рабства й неволї. Сумно, братя, дуже сумно!

Володимир Завлока.

З Canora, Sask.

У нас часи тепер сильно горячі. Вже чотири тижнї як падав дощ і через цїлий той час кождого дня спека така велика, що многим фармерам вже і води не вистарчае в керницях через посуху, а подекуди на висших і пісковатих фармах пшениці позапалювало так, що солома без часу побілїла, а зерно тримаесь зелене і дрібне, з якого дуже малий пожиток буде.

Тож многі фармери нарікають на посуху через запалене хлїба, а другі знов задоволені з сего, що які були балти з водами тепер через погоду і сонїшну спеку повисихали так, що люди, котрі перед тим журили ся, що через воду не будуть мали де пашї взяти, тепер мають сїна подостатком.

На рівних і по низших фармах красний хлїб виглядае. Многі з наших фармерів Богу дякують за такий урожай, бо в попередних роках тут в нашій околици такого красного хлїба ще не було.

Жнива розпочали ся коло нас від половини августа, особливо по висших і пісковатих фармах, а многі ще роблять коло сїна.

Здоровлю всїх щирих читателїв „Свободи".

Василь Овчар.

З Лемківщини.

До 4-го Августа були у нас хороші часи: погода і дощ на переміну. Урожаї були красні. Вчаснїйше збіже зібрали люди і звезли до стодїл, але більше лишило ся було еще на пни. В суботу дня 4-го Августа с. р. навістила наші лемківскі гори страшенна туча. Град змолотив усьо збіже: і то, що було на пни і то, що лежало в покосах — всьо знищив, замінив на купу мерви! Ся грізна туча наробила нашим хлїборобам величезної шкоди. Тїшили ся люди, що будуть мали подостатком хлїба і пашї, а тут одна хвиля — і з усьої людскої праці купа гною! Задля того нещастя напав на наших Лемків смуток: хлїб вибив град, картофлї не зародили, худоба, а особливо безроги, упала на цінї... отсе не дуже потїшаючі відносини серед самих жнив. А що то буде в зимі, а на передновинку?!

По тій катастрофі настала слота; люди не можуть діждати ся погоди, щоб хоч якусь частинку не вибитого тучею збіжа захопити в свої руки. Робітника дістати тяжко, бо хто лише може, еміґруе до Америки. На паньских ланах працюють робітники з Поділя; дістають по 80 сот. денно і харч. Тутешнїй челяди платять посесори по 1 кор. 40 сот., а коло Ясла і Змигорода по 2 корони і харч, ще й „почесне" два рази денно!

Розділе д. 8-го Авг. 1906. А. Пиж.

Чия правда?

Наша редакція получила ось таке письмо:

„Высокоповажна Редакція „Свободы"!

Въ ч. 33 уважаемой Вашей газетѣ была надрукована допись изъ Филадельфіи. Въ той дописѣ нема и капли правды, а все ложь и ложь. На митингу 19 августа братство рѣшило узнати имя того безсовѣстного брехуна и отдати его подъ судъ, а если окажется членом нашего братства, то выкинути изъ братства.

Покорнѣйше прошу Васъ, уважаемый Редакторъ, сообщити менѣ имя того дописователя.

Прошу во имя чести и правды.

Той-то самой дописователь въ свое время паскудилъ „Свободу", а теперь уже бачить, що паскудити нема кого, онъ и началъ брехати на наше братство.

Еще разъ прошу Васъ, милостивый Редакторъ, сообщити менѣ его имя, щобы расправиться съ нимъ на основаніи американскихъ законовъ.

Съ поважаніемъ

Г. Добровъ,
Секретарь Бр. им. Св. Ап. Андрея Перв. въ Филаделфіи, Па."

Єсли дописуватель з Филаделфії написав неправду, то се дуже негарно з его сторони, бо таким опособом вводить читачів в блуд. Однак імени его видати не можем, бо він нас о се просив і під тим услівем ми его допись надрукували.

При сїй нагоді просим ще раз наших дописувателїв, щоби в своїх дописях писали лише правду, бо инакше вводять читачів „Свобода" в блуд, нас ставлять в неприемне положене, а собі зискують непочесне імя „брехунів".

Ред.

ДР-ОВИ Ю. БАЧИНЬСКОМУ НА ПРАЩАНЄ ВІД УКРАЇНЦІВ З VANCOUVER В. С. КАН.

Ой летиж Ти орле сизий наш,
По всїх американьских землях.
Ой, заглянь же Ти орлїм оком своїм
По горах, лїсах й широких степах,

А найдеш Ти, Брате дорогий,
Усюда дїтий України,
Що з горя покинули свій рідний край,
Щоб спасти себе і родини.

Вони живуть і все роскажуть
А Ти роскажи нашим братам,
Що жием ми і жити будем,
Нехай се буде колькою катам.

Так лети-ж Ти, орле сизий наш.
Та заглянь всюди, де наш брат [живе
І збери нас у один гурток,
Нехай українське русло попливе.

. . . .

Прости нам, Брате, прости нам, [Голубе,
Ми на привіт нічо не сказали,
З радости й горя ми поніміли,

. . . .

Ми слів не мали!

7. Августа, 1906.

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА НАРОДНІ ЦІЛИ!

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяцїв $2 00
До старого краю на 12 місяцїв $2.00
В Америцї на 6 місяцїв $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українцї через Книгарню „Кїївскої Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (монї ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офисї, пішлїть нам, бо без того ми не можемо грошей дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Крок вперед.

Американьска Русь побудовала вже неоден храм Божий на доказ своєї релїґійности і привязаня до свого обряду. Але храмів, де би плекали науку та просьвіту, де би учили дїтий та себе самих, де би давати концерти та вистави театральні і збирати ся на мітінґи, у нас дуже мало. Тому, думаю, мило буде почути кождому Русинови, що такий власне храм і то храм величавий побудували Русини питсбурскі.

Завдяки трудолюбивому парохови о. Стефановичови, завдяки енерґічним кураторам церкви і жертволюбивим парохіянам, станув біля церкви величавий будинок вартости около 25 тисяч долярів, в котрім містить ся прегарна і простора галя, устроена в сей спосіб, що могуть в нїй відбувати ся: школа для дїтий, театральні вистави, концерти, читальня, балї, танцї, мітинґи і т. д. Крім того містить ся в тім будинку просторе і виґідне помешкане для пароха і для дякоучителя. А в долині під галею находять ся дуже гарно уряджені купелї та місце на приняте гостий підчас забав.

Пітсбурчане, коли брали ся до того дїла, сказали собі: або збудуймо щось доброго, тревалого і гарного, або не будуймо нїчого, а вибираючи тото перше, поставили будинок, яким доси жадна руска парохія в Америцї не може повеличати ся.

Цїлорічний труд коло будови (зазначу що контрактором був Русин, парохіянин церкви) увінчав ся величавим посьвяченем, котре відбуло ся в неділю дня 19-го серпня. Богослужене відправив о. Стефанович і виголосив в церкві горячу патріотичну промову. Підчас Богослуженя сьпівав пітсбурский хор мішаний під управою місцевого дякоучителя Ізидора Костюка. Сей хор заслугує справді на як найбільшу похвалу не тілько зі сторони своїх людий, але і посторонних. Слїдно в нїм велику працю п. Костюка, а також посьвячене членів хору. Однак на жаль треба сказати, що не всї відносять ся до того хору, як належало би. Примі-ром дївчата, що недавно поприїжджали з краю, якось сторонять від него, підчас коли хлопцї з Мікісракс, мимо тяжкої працї і віддаленя, все радо і точно ставлять ся як один муж на проби сьпіву на кождий зазив диригента. Нехай за се буде їм честь і слава. А ми маємо надїю, що і ті, котрі сторонили від хору, побачать свою помилку і радо пригорнуть ся до него. Они-ж прецїнь дїти сьпіволюбного народу і руске серце бе в їх грудях; якжеж їм бокувати від рускої піснї?

Після Богослуженя, акту посьвяченя доконав о. Макар в асистенції о. Кульчицкого, а відтак о. Кульчицкий гарними словами віддав честь заходам і грудови, яким місцеві парохіяне добили ся так гарного дїла.

Пітсбурска громада, сьвідома великого дїла, яке доконала, щоби увіковічнити память тої хвилї постановила дати ся відфотоґрафувати. Так отже одно братство за другим ґрупами перед церквою стануло до фотоґрафії, доки не перейшли всї братства і сестрицтво і хор. В кінци відбуло ся приняте в гали. Залунала боева пісня „Соколи, соколи“, а п. Костюк з п. Теодором Ґутом Кульчицким зібрали поміж учасниками понад 10 долярів на куртину до сцени. Рівночасно о. Стефанович принимав у себе замісцевих гостий.

Так відбуло ся торжество посьвяченя рускої галї, котру мають назвати іменем славного і послїдного борця за волю України, Івана Мазепи.

Але опис сего сьвята не був би цїлий, як би я еще не подав звістки про великий і гарний крок, який зістав рішений того дня, а котрий сьвідчить о дозрілости і національній сьвідомости пітсбурских Русинів. Мабуть вже так доля порішила, що пітсбурска кольонія має вести першеньство перед иншими. Бо як Пітсбурґ подав початок в збираню грошевих жертв на більшу скалю на запомогу Боевого Фонду в Галичині, так і тепер постановив Пітсбурґ дати початок в збираню жертв на більшу скалю на запомогу нашої ширшої вітчини в борбі з російским кнутом, для Революційної Українськои Партії.

В тій цїли визначено комітет, до котрого увійшли люди звісні зі свого патріотизму і енерґії. Предсїдателем комітету є о. Стефанович, а членами Магдалина Білик, Павло Пришляк, Ізидор Костюк і Бичиньский.

Такою гарною та ідейною постановою закінчило ся сьвято пітсбурских Русинів.

Гайдамака.

Робітники а політика.

До недавного ще часу американьскі робітники становили головну підпору тутешних капіталїстичних полїтичних партій. За пятку, склянку пива, циґаро, а то і за „добре слово“ вибирали послами капіталїстів, котрі опісля кпили собі з них, ухвалювали права на їх шкоду. Лише сьвідомі робітники–соціялїсти не голосували за капіталїстами а ставили своїх власних, робітничих кандидатів, але що дурних все більше як мудрих, то й їх кандидати звичайно упадали, побивані голосами таки їх товаришів, других робітників. Чому ж се так? Тому, бо пересічному американьскому робітникови до недавна здавалось, що він вільний чоловік, що він так само як і другий ситизен може стати мілїонером (звичайно через ощадність!?), а в полїтицї президентом... Гарний сон, нема що казати, ну, алеж і найгарнїйший сон не правда, а мана, тай кождий сон, хоч і як приемний, скорше чи пізнїйше скінчити ся мусить. Кінчить ся і сон американьского робітника, бо будять его голоси соціялїстів (які незвичайно зміцнїли протягом послїдних 10 лїт), будять его витяганя на сьвіт капіталїстичних злодійств, примір европейских а особливо англійских робітників, з вкінци і его власний жолудок. І американьский робітник тодї протирае очи, оглядаесь довкола та бачить, що тут не все так гарно, як ему снилось.

Ось причини чому послїдними часами американьский робітник що раз більше почувае себе невдоволеним.

Побачили се панове капіталїсти і настрашились. При помочи своїх часописий, а то і декотрих проводирів юнїйних, стали раз в раз трубіти робітникови в ухо, що его почуваня фальшиві, що Америка не знае кляс, що він повинен бути вдоволений, а если стане виступати в політицї як **р о б і т н и к**, то через се зруйнуе юнїї одиноке свое заборолo. Але усї ті річи не довго помагали. В міру сего як сон улїтав з очий робітника а перед ним ставала гола, страшна дійсність, в міру того американьский робітник ставав чим раз більше неспокійним, а вкінци крикнув до своїх проводирів юнїйних: „або ведіть нас куди ми хочемо, або геть з вами!“

Зрозуміли вожди юнїйні письмо носом і виступили на арену політичну. Зразу несьміло, але де дальше показують себе щораз то радикалнїйшими, бо нарід пре їх вперед і в разї опору з їх боку, віддасть провід иншим в руки.

В Америцї істнує спілка робітничих орґанїзацій, що звесь Американ Федерейшн оф Лейбор. Є се велика спілка — числить над 2 мілїонів членів. І ось ся спілка доси дуже консервативна, що проповідувала невмішуване юнїй до полїтики, виступила до полїтичного бою. Сталось се не зразу. Соціялїсти, члени сеї спілки, раз враз товкли своїм товаришам, що они мусять брати участь в полїтицї, як орґанїзована сила — але се не помагало. У відповідь на се юнїйники збирались на конвенції, мітинґи, наради, а опісля жебрали в послів (котрих самі вибирали) справедливости супроти робітників, в ухвалюваних ними законах. Сотки тисяч долярів видавали на таку жебранину, але надармо. Ось тодї і Амер. Федерейшн оф Лейбор була змушена устами свого предсїдателя сказати президентови Рузвелтови і політикерам у Вашинґтонї, що так дальше бути не може, та що если они глухі на жаданя робітників, хоч і як невеликі, тодї робітники мусять взятись до полїтики. Така заява була зроблена в Мартї сего року, але нї президент нї конґресмени еї не слухали, чого найлїпшим доказом се, що мимо сеї заяви і мимо виразного федерального закону, уряд спроваджуе до державних робіт Хинців, а в деяких департаментах робітники змушені працювати не 8, але 9, 10 і 11 годин денно.

Наслїдком сего Ам. Ф. оф Л. мусїла виступити острійше і дійсно виступила з заявою від головного уряду, що вступае в полїтичний бій, щоби побити тих послів, що були противні робітникам або не інтересувались їх долею, а вибрати до всїх законодатних тїл о скілько мога як найбільше робітничих послів. А. Ф. оф Л. придумала навіть свою проґраму, котра в скороченю звучить як слїдуе:

1) Заведене примусового ходженя до школи.

2) Безпосередне законодавство через ініціятиву і рефендум.

3) Робучий день не може переносити 8 годин.

4) Лїкарскі оглядини фабрик, майнів, домів.

5) Властителї підприемств мають платити робітникам відшкодоване в разї ушкодженя, калїцтва або смерти.

6) Знесене системy контрактового при всяких публичних роботах.

7) Знесене домашних робітень.

8) Уличні карі, водопроводи і осьвітлене мають належати до міст а не приватних компаній.

9) Землю повинен лиш сей посїдати, хто на нїй мешкае або працює.

Як бачимо, то ся проґрама дуже далека від проґрами других партій робітничих, приміром, соціялїстичної, але вкінци хоч би і сю проґраму введено в жите, то і так був би се значний поступ.

А. Ф. оф Л. взялась тепер енерґічно до орґанїзованя політичної кампанії, але які будуть наслїдки еї працї трудно наперед сказати. Певна річ лише те, що з виступленем на арену політичну такої орґанїзації як А. Ф. оф Л. клясова сьвідомість серед робітників мусить піднестись і скорше чи пізнїйше принести свої плоди.

А щож ми, руско американьскі робітники, робимо, супроти тої великаньскої борби визискуваних з визискувачами?

Ми на такі „дурницї“ не маем часу; нас інтересують далеко важнїйші річи: ми сварилось за віри, попів та дяків...

Правда, є невелика частина американьских Русинів так тут, як і в Канадї, що беруть участь в політичнім житю, але они звичайно стають політичними наганячами, або просто сказавши хрунями та намовляють своїх несьвідомих краянів голосувати на капіталїстів. Таких Русинів в Америцї, що голосувалиб на своїх, робітничих кандидатів, можнаб майже на пальцях почислити, а найбільша частина наших іміґрантів вже зовсім полїтикою не інтересуесь, навіть не старае ся о горожаньскі папери.

І дивна річ! Коли в старім краю нарід останнїх сил добувае а боресь за право голосованя, навіть жите свое у сїй борбі віддае, то тут в Америцї той сам наш нарід не дбае про те, щоби мати політичні права, хоч і як взглядно легко їх тут дістати. Причини: та, що наш Русин все збираесь до краю і друга, що наш Русин мае, як кажуть, 7 шкір і те, що болить Американця або другого чоловіка, що звик лїпше жити, не болить Русина, бо він ще в тої самої шмати навіть гроші зложить.

Але пождіть братя, коли ви привикнете до лїпшого житя (а поступ в сїм напрямі іде стало), коли вас обсядуть дїти, почуете ви і на собі гнет капіталїзму — отворять ся вам очи. Хто знае, чи тодї не схотїлиб ви стати ситизенами і кинути і ваш голос на важку справедливости. Але чи буде се можливе? Чи не змінять ся до сеї пори закони, чи не за старі ви вже будете, щоб здати вимаганий іспит. Що тодї буде? Тодї станете безправними гельотами, рабами із своеї власної причини. Тодї можливе, що і визволений вже або бодай добиваючий ся своїх прав робітник американьский на вас каменем кине, бо хто в борбі товаришови не помагае, а лише спокійно приглядаесь, той безпосередно помагае его ворогови — а хто не брав участи в борбі, той не мае права користати і з побіди!

Рускі робітники і фармарі в Америцї! Ваша доля тїсно звязана з долею других робітників і дрібних фармарів, які тут проживають, а не з долею визискувачів-капіталїстів. Хто каже инакше, сей сьвідомо або несьвідомо — **б р е ш е**! Тому старайтесь діставати ситизеньскі папери і держіть у всяких виборах лише з Партією Робітничою.

Хто зробить инакше, той **з р а д н и к** не лише своїх товаришів, але і себе **с а м о г о**!

А.

„Польске Коло“ і автономія Литви та України.

„Гр. Думка“ пише:

Після того, як в Державній Думі склала ся фракція автономистів, щоб спільно боронити національні інтереси і завести в закони прінціпи демократичної автономії в земельних чи національно-краевих (етнїчно-теріторіяльних) межах, порішено було скласти й оголосити в Думі деклярації автономій земель ріжних народів. Не вважаючи на неґайність справи, сї деклярації не було оголошено. Причин до сього богато, а найголовнїйша та, що між Українцями та Литовцями з одного боку, а Поляками з другого не мае щирих відносин. Та поки Поляків усїх напрямків помішано в одну гущу, то добрих відносин і ждати не можна. На превеликий жаль, між польскою національною ґрупою е богато реакційного елементу і націоналїстів-шовінїстів, у яких і гадки не мае про права инших націй і всї мрії тілько й гуртують ся біля історичної Польщи. Сї Поляки так засліплені своїм державно-національним еґоїстичним бажанем, що не хотять нїчого навчити ся навіть з своеї справжньої історії.

Через їх на всю польску ґрупу в Думі впала темна пляма, яку не скоро вдасть ся Полякам змити з себе.

Протестуючи проти русифікації, нїхто з польских депутатів і словом не обмовив ся в Думі проти полонїзації Українців та Литовців. Литовцї та Українцї щиро заявили, що вони визнають рівне достоїнство як людий, так і націй, вимагають демократичного ладу в житю і твердо стоятимуть на сїм грунтї. Щож до польских депутатів, то вони не тільки сього не зробили, а навпаки, поводили ся так, що виявили себе ворогами демократизму, бо між ними самими що до сього, то не мае згоди ще більш на дїлї, ніж на словах. До сього ще петербурська польська

фракція назвала ся „польским колом", себ-то так само, як зветь ся польска фракція в австрійському парляменті. Українці та Литовці, знаючи, що то за „коло", мимоволі, вже по натуральній звичці до змісту давно відомого назвиська, мають певні думки й про петербурське „коло". Закордонні польскі кола дали ся добре взнаки всім прогресивним елементам, в тім числі й польським. Члени тих кол вславили ся, як великі прихильники попівства, клерикали, аграрії, реакційники, полонізатори, вороги всезагального, рівного, прямого й тайного голосування і всяких демократичних реформ. Декто в їх на словах хоч і гне в инший бік, та на ділі сього не показує, а тим і йому не тілько немає щирого довірія, а його зачисляють до реакційного гурту. На сім ґрунті і в петербурському парляменті инші посли до Поляків ставили ся так, що „польске коло" зараз в Думі посадили як раз при правому боці, тоб-то біля тих гуртів, що більш чи менш прихиляють ся до теперішнього реакційного уряду. Польскі домагання автономії Польщі, на які спочатку всі прогресивні люди в Росії звернули таку увагу, що забули навіть про сьвятий демократичний прінціп рівного достоїнства людий і націй, бо тільки за Поляками й визнавали право на автономію, а инших людий, як не аристократичні нації, зачислили або до „незрілих", або до „недостойних" сього, дякуючи петербурському „польському колови", зараз не мають такого горячого співчутя, як раніше. Люди тепер хотять знати, якої то автономії добивають ся собі Поляки, бо колись вони мали і республіку, та за таку республіку зараз стояли-б тільки самі реакційні елементи. Отже-ж Поляки на се питане отвертого одвіту ще не дали. Тим то зараз всі ждуть від їх одповіди: про яку Польщу вони кажуть і дбають, чи про історичну ту Польщу, що була колись окремою державою і мала під своєю владою Литовців, Українців то що, чи про Польщу, як землю, яку посіли тільки самі Поляки, польский нарід в межах більшости польского племени? Австрійське та берлинське коло, а також і наші Поляки шовіністі і слухати не хотять про етнично-територіяльний (земельно-племенний) прінціп, а кажуть, що Холмська Русь, Галичина, київска, подольска, волинська губернії і инші землі, які заселені в більшости українським народом, се не Україна, а Польща, — і через те народ, що там живе, повинен увійти в польську автономію і бути сполученим. Теж саме вони кажуть і про деякі литовські землі. Цілком зрозуміло, що тут між Українцями й Литовцями з одного боку, а між Поляками з другого така велика ріжниця як прінціпіяльна, так і етична, що ніяк не можна погодити ся без признання Поляками того, що який народ — така й земля. Так справа і гальмує ся. Одначе Українцям та Литовцям нічого вважати на те, що засьпіва „польске коло", бо народня правда на їх боці, а бажання народів українського, польского і литовського однакові, братерські. Польський прінціп — се примха земельної польської шляхти, од якої польський народ ніколи добра не бачив, а був пригнічений так, що навіть не мав сили повстати проти своїх шляхотських гнобителів.

Українці давно вже склали свою декларацію автономії України, межі якої визначено по національному прінціпу. Через се волинська, подільська, київська губернії і частина люблинської, сідлецької, гродненської, минської, де більшість люду належить до українського племени, вважають ся територією (землею) українського народу, а не частиною Польщі, як сього хотять Поляки, що стоять на ґрунті „історичної Польщі" і бажають сполучення тих, хто не польського племени. Декларація української автономії цілком відповідає програмам українських партій. В сій справі богато допоміг проф. Грушевський. Треба лише скликати збори, щоб затвердити останню редакцію. Окрім того зараз же складають ся статут автономії України, який повинно буде вписати в „Основні закони". Проф. Ковалевський обіцяв взяти участь в редактуванню сього статуту.

Литовці теж давно вже склали свою декларацію автономії Литви і також наміряли ся оголосити її в Думі.

———

Свого часу польська ґазета „Słowo" помістила розмову свого кореспондента з одним з членів польского кола, Парчевським. Розмова ця дуже характерна: вона вказує, як дивлять ся польскі націоналісти на автономію Литви, Білорусі й України.

— Як ви дивитесь на автономію литовсько-українських країн, — спитав Парчевського кореспондент „Słowa". — Як коло на сю справу задивляєть ся?

— Бачите, — одповів посол, — це питане дуже заплутане і важке до розвязання, як я вам зараз поясню. **Ми прінціпіяльні противники автономії „окраїн"***) і ось через що. Поперед усього польского люду в цих краях дуже не богато. Як буде автономія, то місцева людність поглине Поляків. Одже-ж через це ми постановили не добивати ся автономії для цих провінцій, що зветь ся у Росіян західними, але добиватись тільки рівних прав для всіх національностей, а поперед усього рівноправности школи. Автономія Литви і України — це поражка польскої національности.

*) Непольских земель, які колись належали до Польщі.

Ця розмова велась за три дні до роспуску Думи. Тепер, розумієть ся, становище польского кола вже не має ніякої ваги, але погляди, висловлені Парчевським, добре показують, чого можна сподіватись од польських національ-демократів, якої помочі чекати в справі, що повинна бути спільною для усіх пригноблених націй.

———

Про се як поводили ся польскі посли в Державній Думі, говорив Родичов (в Берлині підчас обіду в честь послів Державної Думи, що їздили на міжпарляментарний з'їзд до Лондону) так:

„Що до Поляків, — то вони були найбільш консервативні з всіх гуртів Думи. Вони мусіли нас триматися, бо ми обіцяли їм автономію, але серцем Поляки були на иншому боці. Вони були для нас занадто аристократичні, а вже про спільність їх з трудовою групою нема що й казати. Робітники не з'являють ся прихильниками автономії Польщі, бо боять ся, що селянам у Польщі буде гірше, ніж тепер у Росії".

Усі присутні на обіді бувші посли підкреслювали, яке неприємне враження зробив той факт, що **Поляки не прибули до Виборгу і не підписали відозви Думи до народу.**

Ось і польскі борці за „waszą i naszą wolność".

Вісти з Росії.

В вельми цікавий спосіб виконали варшавські революціонери замах на ґенерала ґубернатора Скалона. Скалон так бояв ся о своє житє, що ніколи не виходив з свойого дому, береженого пильно салдатами. Проворні революціонери приневолили його таки вилізти із своєї безпечної криївки, а ужили до сього ось якої штучки. Один з революціонерів перебрав ся за росийского офіцира і пішов нібито за якоюсь орудкою до німецкого консулату. В бюрі застав лише віцеконсуля, котрого підчас розмови порядно вилаяв а опісля вибив еще по лици. Сей скандал розійшов ся миттю по цілім місті. Скалон перестрашив ся, бо така річ, як чинна зневага представителя якоїсь держави могла закінчити ся виповідженем війни Росії. Не було иншої ради, треба було ґенерал-ґубернаторови явити ся лично у зневаженого віцеконсуля і перепросити його чемно за нанесену обиду мнимим росийским офіцером. Сього власне революціонери хотіли. Вони опанували сполою один дім недалеко німецкого консуляту, а скоро повіз Скалона, окружений козаками, появив ся коло сього дому, кинено на него з балькону три бомби. Дві з них експльодували але з заду повоза, не зробивши жадної більшої шкоди. Вибух був сильний, бо всі шиби в сусідних домах потріскали. Революціонерам удало ся втечи, хоч поліція перешукала пильно усі закамарки по околичних домах. Ґенерал ґубернатор Скалон потерпів сильне потрясене мозку, яке мабуть закінчить ся смертію сього гнобителя варшавского пролетаріяту.

Цар, довідавшись про сей замах, вислав Скалонови депешу, в якій дякує Богу за уратоване житя ґубернатора, а заразом загріває свого „любимця" до рішучої боротьби з усіми елементами революційними. А тимчасом ті елементи не боять ся царской погрози, але йдуть сьміло у бій за щасте і волю своєї вітчини. Здавало би ся на перший погляд, що в Росії успокоює ся з кождим днем, що настануть в коротці давні „добрі часи". Та се тілько та перераджаюча тишина, що попереджає кожду більшу бурю. Революціонери працюють з подвоєною енергією і приспорюють своїм кругам чим раз більше приклонників. Правда, що й правительство не дармує: в послідним тижни вигнано на Сибір або за границю держави 2300 осіб, а далеко більше убито або ранено, не говорячи о тих, що заповнюють собою тюрми.

На ярмарку в Харкові (на Україні) зухвалі салдати напастували ярмаркуючих селян. Мужики почали глузувати собі з зарозумілих жовнірів: „О, якіж то з вас відважні молойці дома за печею!... А чому то ви так змикали перед Япанцями?!" Салдати пожалували ся свому комендантови, а сей велів цілій компанії взяти острі набої і вийшов з нею на місто. На приказ бішеного настоятеля ціла компанія дала карабінову сальву до безборонних хлопів, убивши 57 осіб, а кількадесять поранивши. З сього приводу обурилась ціла Україна, а селяни присягли пімститись усім царским посіпакам.

В Польщі мордують терористи дальше усяких чиновників і поліцію і носять ся з гадкою вибиви усіх російских урядників. Правительство наміряє викликати жидівскі погроми.

В Астраханю поліція арештувала кількох народних учителів і провадила їх до вязниці. Позаяк тих учителів любило дуже усе населене, то зібрало ся зараз 1000 козаків, кинулись на поліціянтів і увязнених відбили. Відтак половили усіх чиновників і осадили їх в тюрмі, перед котрою поставили свою сторожу. Ціле місто в руках збунтованих козаків. — Бувший командант російских військ в війні російсько-японській, ген. Куропаткин має тепер вістати міністром війни в Росії. Сього бажає цар в надії, що Куропаткін приверне військову карність і вірність армії до царя. — По столиці Росії кружила довший час поголоска, що Трепова хотіли підступним способом строїти. — Правительство кінчить проект, після якого наділяти-муть хлопів землею. Сей проект такого роду, що царска родина заробить собі чимало гроша від безземельних мужиків. — Аґрарні хлопскі розрухи ширять ся в провінціях: московскій, ярославскій, симбірскій, казанській, екатеринославскій і на Волинь.

Допись.

З Форт Вілием, Онт., Кан.

В нашім місточку на т. зв. кол-доку (углевім доку) мешкає богато робітників С. P. R. Co., т. е. Італійці, Гунґари, Греки і наші Ґаліціяни — як вони себе звикли називати. Між тими робітниками минає ся много пива, котрого мала бочілка коштує тут 1 доляра. З часом змовили ся бізнесмени з лікерщиків і піднесли ціну з $1.00 на $1.25. Деякі „неналогові" обурили ся на бізнесістів з причини сеї підвишки, але „налогові" заявили рішучо, щоб хочби кек пива коштував і пять долярів, то вони таки будуть пити! Проворні Італійці не дали ся „надути", а що вони спеціялісти від чопа, то почали спроваджувати собі пиво аж з Порт Артура (не того Порт Артура манджурского!..), але не дорожше, як по 1 дол. за бочілку. Наш „божок Кінґ" видів, що справи не виграє і став як і передше продавати свій „золотий напиток" по 1 долярови. За ним пішли другі бізнесмени — і всьо тепер по старому, себ то робітники застрайкували і страйк виграли!!!

При елевейтрі В, що належить до повисшої компанії (C. P. R. Co.) єсбить яких 50 робітників, між ними 10 Словаків і 5 Русинів. Сі робітники хотіли застрайкувати, щоб вибороти собі висшу платню; хотіли домагати ся 25 центів на годину вмісто дотеперішних 20 центів. Довідались о тім наставники і сквітували всіх робітників окрім Анґліків. Вони зробили се нібито тому, що згадані робітники не вийшли на роботу надпрограмово, а властиво вони хотіли позбути ся ненависних „ворохобників". Так, бачите, було два „страйки" — один виграли, а другий програли... Браво! най жають робітники без жадної орґанізації!..

J142 М. Б.

ШАЛЕНА СКОРІСТЬ.

Саме тепер завязала ся спілка, що наміряє злучити Ню Йорк з Чікагом за помочію електричної зелізниці. Сю величезну просторонь буде можна переїхати в кількох годинах. Ся зелізниця свідчить про теперішний дух часу, про потреби й вимоги нашої суспільности. Всьо жене вперед, не думаючи про наслідки; одиноким бажанем кождого чоловіка єсть бути досягнене своєї цілі в як найкоротшім часі, або упасти. Не йдемо, але летимо. Бажаючи станути при меті як найскорше, забуваємо, що до бігу потрібно свіжости й сили і що в борбі житєвій не побідить ніхто, хто забуде доострати свої оруже. Ту подаємо кождому средство, котре удержить живостну силу в цілій ядерности — Трінера Лічниче Гірке Вино. Воно скріпить цілий орґанізм, обновить і очистить всю кров, додасть нервам нової гнучкости, словом удоровить цілого чоловіка. Як будете бліді, без апетиту, без охоти до праці, без енергії до житя, ослаблені і неспокійні — уживайте Трінера Лічничого Гіркого Вина, а воно певно вам поможе. Давати його можете і маленьким слабосильним дітям.

Продають у всіх аптиках. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Царпляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі д каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money order-ах або чеках випи суе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Посмертні вісті.

ПЕТРОВСКИЙ СТЕФАН член Р. Н. Союза від. 10, Ansonia, Conn. упокоїв ся 2-го Августа б. р. Небіщик походив з Галичини, села Мшанна, пов. Кросно.

ЮХА МАРІЯ жена Івана члена Р. Н. Союза від. 1. Shamokin, Pa., упокоїла ся 8-го Августа б. р.

ЯСІНКО ЮРІЙ член Р. Н. Союза від. 41. Manor. Pa. упокоїв ся 11-го Августа б. р. Небіщик походив з Угорщини, села Грабовець, стол. Земплиньской.

Вічная память.

Перестали бути членами Р. Н. Союза.

В. 42. Барна Василь
Филь Стафій
Семаньчак Осиф
В. 30. Красуляк Іван
Сивик Осиф
Шипула Митро
В. 31. Чібери Іван
Буґель Данько

Ч. 853. КВІТ $227.75
на двіста двайцять сім долярів сімдесять пять центів, котрі пп Івоан Бурка і Петро Герлах отримали яко похоронні кошта по Павлї Вархоляк з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Allegheny, Pa., дня 21 Юлія 1906.
Йоан Бурка, Петро Ґерлах.
Сьвідки { Павло Каршневич, Павло Палиця.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 56.
Петро Герлах, пред.,
Йоан Бурка, секр.

Ч. 854 КВІТ $372.25
на триста сімдесять два долярів і двайцять пять центів, котрі п. Стефан Опалка отримав яко посмертну запомогу по Павлї Вархоляк з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Allegheny, Pa. дня 21 Юлія 1906.
Сьвідки { Павло Каршневич, Йоан Бурка.
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза в Америці. Відділ (число) 56.
Петро Герлах, пред.,
Йоан Бурка, секр.

Ч. 875. КВІТ $100.00
но сто долярів, котрі п. Іван Петрик отримав яко послїдну часть запомоги за нездібність до праці з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Jessup, Pa. дня 18 Авг. 1906.
Іван Петрик.
Сьвідки { Осиф Савка, Мих. Аґустиньский
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза в Америці. Від. 20.
Демко Хованець, предс.,
Іван Сенко, секр.

Ч. 878 КВІТ $300.00
на три ста долярів, котрі п. Андрей Фецко отримав яко посмертну запомогу по жені Анні з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Northampton, Pa. дня 20 Авг. 1906.
Андрей Фецко.
Сьвідки { Мих. Лукацьовский, Стеф. Цап.
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза в Америці. Відділ 33.
Гавриїл Онущак, пред.,
Мих. Петрик, секр.

Ч. 879 КВІТ $300.00
на триста долярів, котрі п. Теодора Мигалик отримала яко посмертну запомогу по мужу Стефані з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Pittsburg, Pa., дня 20 Авг. 1906.
Теодора Мигалик.
Сьвідки { Теодор Ґут, Евсевій Демянчик.
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза в Америці Відділ 53.
М. Дмитров, пред.,
Петро Пашуляк, секр.

Ч. 881. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Марія Салон отримала яко останок посмертної запомоги по мужу Петрі з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa 18 Авг. 1906.
Марія Салон.
Сьвідки { Антоній Лучковець, С. Хорощак.
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза м Америці. Відділ 1.
Гав. Малиняк, предс.,
С. Хорощак, секр.

Ч. 885. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Михаїл Клованич отримав яко надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Pleasant Valley, Pa., 13 Авг. 1906.
Михаіл Клованич.
Сьвідки { Василь Клованич, Михайло Кріванич.
Від місцевого Уряду Р. Н. Союза в Америці. Відділ 80.
Петро Сивик, пред.,
Іван Тернавчук, секр.

Ч. 886. КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі п. Михаїл Мадзюх отримав яко надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Shamokin, Pa., Aug. 18. 1906.
Мих. Мадзюх.
Сьвідки { Антоній Лучковець, Йоан Дитко, Мик. Боґуш,
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 1.
Гав. Малиняк, пред.,
С. Хорощак. секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Повідомлене.

Подаемо до відомости всім членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. Союза ч. 36 в Скатдейл, Па., що мітінґ братский відбуде ся аж на другий місяць. В сім місяцї мітінгу не буде, але за те кождий член мае в як найкоротшім часї вирівнати усі свої залеглости. Хто до кінця сего місяця не заплатить до каси братства своїх довгів, той зістане на другий місяць виключений з братства і з „Союза“.

П. Ґула, предс.,
М. Зорила, кас.,
М. Пинковский, секр.

Повідомлене.

Взиваю отсим всїх довжників братства Успенія Пр. Богородиці, від. Р. Н. С. ч. 56 в Алеґені, Па., щоб явили ся в Вересни в другу неділю по першім на мітінґу і всї свої залеглости так до братства як і до Союза вирівнали. Хто до сего часу не посплачуе своїх довгів зістане виключений з братства і з Союза.

Іван Бурка, секр.

Повідомлене.

Мітинґ братства сьв. Петра і Павла від. Р. Н. Союза ч. 55, в Карнеґі, Па відбуде ся дня 9-го Вересня с. р. о год. 2-ій пополудни. На сїм мітінгу будемо відбирати розмет за місяць Серпень і Вересень, длятого кождий член мусить бути присутний під загровою кари 1 дол. Так само приймати-мемо нових членів, здорових й моральних Русинів, що не переступили 40 літ житя.

Ант. Астряб. пред.,
Л. Кутин, кас.,
Ів. Даньковский, секр.

Пересторога.

Низше підписані урядники при церкві сьв. Тройцї в Ню Бритейн, Конн., заявляють отсим прилюдно, що не висилають жадних колекторів на якусь там збиранину гроша на дзвін. Сї колектори вганяють по всїх околичних місцевостях без дозволу парафії і друть людям очи на свою власну відвічальність. Як хто з шан. Родимцїв мае який злишний цент, нехай лучше жертвуе його на **Боєвий Фонд** в Галичинї. Кому забагло ся дзвона, нехай справить собі його за свої власні гроші!

Михаїл Бойко, предс.,
Осип Ґерент, кас.,
Стефан Роман, секр.

Великий Баль

буде справляти братство сьв. Вас. Великого, від. Р. Н. Союза ч. 19, в Прайсбурґ. Па. в понедїлюк дня 3-го Вересня (Labor Day) с. р. На сей баль запрошуемо усїх щирих Русинів і Русинки. Повідомляемо заразом, що того самого дня будемо приймали нових членів до нашого братства без **вступного.** Родимцї! Не лишайте свого золота та не лїзьте до чужого болота!.. Приходїть всї на баль, запишіть ся до братства і до Союза, а так будемо спокійнїйші о свою долю і о будучність ваших родин.

Комітет балевий:
Грить Гавран,
Осиф Сват,
Андрій Гальчак,
Гнат Сисак,
Стефан Сисак.

Оголошене.

Товариство „Запороска Січ“ в Ню-Йорку устроюе перше велике театральне представлене „Підгіряни“ дня 15-го Вересня 1906 в величавій салї „Manhattan Lyceum“ 66-68 East Fourth Str., по котрім відбуде ся баль.

Новий крок розвою се засноване при товаристві „Кружка Аматорского“ котрий мае на цїли дати своїм краянам корм душевний, по тяжких днях праці. Цїлею сего кружка що місяця давати представленя аматорскі, крім того уряджувати прогульки аматорскі до найблизших міст, де проживають Русини, щоби в той спосіб запізнати братів з нашою лїтературою.

Товариство призначило половину чистого доходу на церков сьв. Юрія в Ню-Йорку а одну часть на „Народний Фонд“ у Львові. Тому кличемо до Вас братя, так місцеві як і позамісцеві, загостіть дня 15-го Вересня на наше представлене, як один, а тим дасте доказ, що симпатизуете з братями Січовиками і додасте їм охоти і сили до дальшої праці для добра народного.

КОМІТЕТ.

Великий Баль

на дохід руской Церкви і братства сьв. Флора і Лавра в Питсбургу, Па., відбуде ся дня 3-го Сентембра 1906, в рускій Гали при 7-ій улици. Половина доходу призначена на церков а друга половина для братства сьв. Фльора і Лавра. Початок балю о год. 4-ій пополудни. Вступ для мущин 50 центів, для дївчат і жінок 25 центів.

Рада братства
Т. Ґут,
Вол. Милькович,
П. Кучицкий.

Баль.

За старанєм Кружка Руской Молодїжи відбуде ся дня 1-го Вересня с. р. перший руский баль, на котрий маємо честь запросити всїх наших родимцїв так Русинів як і Русинок. Сей великий баль відбуде ся в просторій галї при ул. Вашинґтон ч. 44 в Йонкерс, Н. Й. За добру і охочу забаву ручить підписаний комітет:

Іван Вовкович, предс.,
Василь Палиця, кас.,
Ілько Лукашкевич, секр.

Великий Баль

відбуде ся дня 3-го Сентембра, 1906 р. в гали п. Івана Савчака на дохід братства Пресв. Богородиці, від. Р. Н. Союза 86 в Олифант, Па. На тім балю будемо принимати членів до нашого Братства без вступного. Отож просимо всїх чесних Русинів, аби прийшли на сей баль і дали вписатись до нашого братства.

Комітет балевий:
Стефан Фик,
Дмитро Духняк.

Великий Баль

устроює Бр. сьв. Ап. Петра і Павла в Ансонії, Конн. Баль сей відбуде ся дня 3-го вересня с. р. в нїмецкій галї при Maple Str. Початок балю о 1-ій год. пополудни. За напиток ані за закуску не згадуемо, бо кождий знае, що без того не обійде ся. Музику будемо мали перворядну, бо буде грати сам професор банди з Ню-Йорку. Отже просимо всїх Русинів, замешкалих в Ansonia, Derby, Shelton і Seymour, Conn. як із инших плейзів прибути на наш Баль, а ми кождого приймемо радо.

Яків Качмар, предс.,
Яким Рогач, секр.,
Петро, Ромцьо, кас.

Великий Баль

устроює братство сьв. Андрея Первозваного дня 8. Сентембра 1906 в величкій ческій гали „Соколовнї“ при 71 Str. число 420—424 в Ню Йорку. Початок балю о год. 7-ій вечером. Вступ від особи 25 центів. На той баль запрашае братство всїх нюйорских і дооколичних Русинів та Русинок. Музика знаменита. Хто прийде на той баль, то з певностію того не пожалуе!

Комітет.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Ню-Йорку подае отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджуе **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня **13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформації подасть ся пізнїйше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Сентембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другої суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Виділ тов. „Зоря“
Андрей Кашиньский, пред.

Де есть?

Вітик, син Костя Вітик з села Новосїлки Ґневош, пов. Сяніцкого, Галичина. Мае лїт 20, приїхав до Америки 1 і пів року тому назад, скінчив учительску семинарію. Хто би знав про него зволить донести на адресу:

Svoboda
Box 353, Scranton, Pa.

Пошукую.

свого кума, Василя Ґривну родом з Маластова, повіта Горлицї, в Галичинї. Перед 4 роками перебував в Westmoreland County. Хтоби о нїм знав, або він сам, нехай напише ласкаво на адресу:

Gmitro Bybel,
P. O. Box 72, Peekskill, N. Y.

Пошукую.

своєї сестри, Тевдорки Пупчик родом із Смерековця, пов. Горлицї, в Галичинї, Она перебувае десь в околиці Пітсбурґа. Хтоби о нїй знав, зволить ласкаво написати на адресу:

Asafat Pupczyk,
612 Harrison, Ave., Peeksville, N. Y.

Надіслане.

З Джерзі Сити, Н. Дж.

Брехун не любить правди.

Кождому чесному чоловікови звісно, що брехун не може стерпіти правди, бо се против его засади.

Казета „Правда“ мае такий наголовок, але правди не терпить і нїколи правди не пише; для неї правда тим, що для чорта сьвячена вода. Но за ге любить брехню, чернене і всїлякого рода пашквілї (се для неї найдорожший матеріял), а тих людий, що такі брехнї, черненя і пашквілї уміють удачно набазґрати, хотяйби були зрадниками, злодїями і т. п., величае їх патріотами, ґенїями — ба та еще до того праведними, побожними людьми. От так тота ніби то „руска“ і в релїґійні лахи убрана, каламутна „Правда“ баламутить нашого селянина з Лемківщини, котрий часами еї вірить, прийшовши тут темний та непросьвічений з під команди таких подібних добродїїв в краю.

Буває так межи мудрими людьми, що мудрий і чесний чоловік уступае перед дураком і ему прощае, бо знае, що батяр не дбае о свою честь, ему все одно; він на нічім не стратить, бо чести і амбіції не мае.

Подібна до сего допись в 29-ім числї сеї каламутної „Правди“ з Джерзі Сити, Н. Дж.

Якийсь праведник Н. М. нахрунив величезну купу, та не знати котрий то боронить так свою честь, бо під такими буквами пише ся аж двох поборників: один з них уже вивандрував до Трой, Н. Й. (се збанкротований тростіс, що вмів пачкувати солонину в Джерзі Сити), а другий еще остае на бордї у о. Гумецкого. Ну той вже хоч з чобітми до неба потрафить вкрутитись. Він знае пініе ірмолоя і знае всї псальми — а то вже прецїнь велика протекція, і сьв. Петро мусить ему отворити браму — і пхнути десь у праведну шпарку... Але не знати, котрий з них так описуе Юлїяна Мацяка. Сей чоловік нікому нїчого злого не зробив, провадить чесно жите і до церкви ходив доси, доки були в храмі Христос і Митарі, але коли впакувались богохульники і фарисеї та зробили з дому молитви — дім Содоми, Гомори і бизнесу — тогди і той чоловік перестав до церкви ходити. Та не тілько він сам перестав, але сотки більше таких. Не мав той писарина що повісити на Ю. Мацяка, то описуе его особу і споминае про ніс. Ну, если то той послїдний бортник о. Гумецкого так описуе, то би було дуже дивно, що він позавидів Мацякови. Він чейжеж не забув, що его праведний носик може не поганьбитись своею величиною і на виставі — а може го дати і до музею... Але ніс есть его прaперти і засї нам від его носа — я лиш сказав про се длятого, щоби панове читачі мали поняте про се, до котрого носа більше табаки би ся влїзло...

Але той Н. М. праведник по описаню Ю. Мацяка, за его чесну правду в дописи, зачинае хрунити і чернити нашого поважаного чоловіка п. Кирчова. Каже, що він не зістав предсїдателем парохії, що его жінки поковтали і що Кирчов осквернив церков, викликав процес, що его лоери скаржать о $1.500 і т. п. Ой ти запалений москвофульщиною дурний лобе, та чом хрунишь, чом правду не говориш? Та Кирчів есть предсїдателем парохії, ему корт призвав, і вам через тое посїданя не віддав. Що ваш Барна напоїв „файних“ жінок і добрих кулаковичів і прийшлисьте до церкви, замість молитись, Кирчова бити, то тим ви не виграли, нї. А що Кирчів уступив вам, коли ви его били на тих камінях, під котрі він клав фундамент і працею і грошем старав ся аж доки крест не був уфундаментований на копулї найбільше з межи всїх парафіян, то він сего не встидаесь перед сьвітом. Він знае, що таку чарку дістали славнїйші дїячі за їх добру, справедливу роботу. Ви ганьбіть ся перед сьвітом і ваші файні жени, котрі прибрались як жидівскі Рухлї і з кутачами ішли під церков битись. Ми вам не завидимо того нїт, ані Кирчів. Ми не завидимо вам, як нагнали вашого предсїдателя С. Барну і тих файних ґаздинь за ґратки на кримінальнім корті, як худобу, де здавали рахунок зі свого фаху; не завидуемо як судія укарав за тую бійку вашого предсїдателя Барну на 10 дол. кари, а ті файні ґаздинї по 5 дол. Ми не завидуемо вам, як вашого предсїдателя С. Барну за ту саму бійку дистрикт корт укарав на 70 дол. і кошта в користь Кирчова. Хотяй ваш Барна зарекурсував, то і там не зменьшать, хиба прибільшать — треба буде заплатити — або до джелю...

Московский любе! Говориш, що Кирчів розбивав церков — се лож. Кирчів ішов до церкви як старший тростіс і корт се призвав. Чому не говориш про те, як ваш духовний татусьо Гумецкий і предс. Барна були оскаржені до корту: отець дух. за колектоване гроший, а предс. Барна за розбите церковних замків і як на сьльови духовника судія его увільнив, а председу Барну засудив на легоньку кару одного доляра і 36 долярів кошту, а коли пан председа не зложив свої кари до речинця, то шериф забрав его до кавнті джелю, і там председа зложив 50 дол. за те, що випустили его туловище з вязниці. Ми не завидуемо вам, що вашого председу С. Барну в жидівскім салонї жид з жидівков звалили на підлогу і били, місили як коня.

Дальше говориш писарино, що Кирчова скаржать лоери за $1.500, — та де, коли і за що Кирчова можуть лоери скаржити? Таж се була справа парафіяльна, а не его. Ви затягли процес а Кирчів мусів боронитись — і ви програли сей процес, а виграли на кулаки…

І чогож, лобе, не говориш правду, а кажеш, що Кирчів „програл процес“. Програв ваш піп Гумецкий, бо не дістав за чотири місяці пенсії длятого, що казав предсїдателеви Кирчови, що він есть вояк і казав по німецки: „драй шрітс цурік“. Програв дяк М. Николин, бо не дістав за 4 місяці платні, бо казав, що він не уважае Кирчова предсїдателем, але С. Барну і що він ту партію мусить тримати істинною… Програв С. Барна, бо був в джелю, заплатив кару і еще мусить платити, або йти до джелю, а власть місцева, довідавшись про гріхи С. Барни, заперла ему корчму — і еще до того взяла до джелю… Програв і ти „праведний“ лобе, бо мусиш робити муф. А церков програла еще тогди, коли стратила доброго пастиря, котрого ти зовеш вуйком.

Панімаеш ду..к?

Радний парохіяльний.

Всячина.

ЗІВАНЄ, ПЧИХАНЄ А ПУБЛИЧНИЙ СПОКІЙ.

Недавно писали російскі часописи про цікавий случай, як то поліція арештувала двох братів Поповичів за те, що один з них на дорозі голосно зївнув. Арештованих поліція страшно побила в тюрмі, а в протоколі написав поліцейский, що причиною арешту був „ґромкий зевок“. Але самому інспекторови поліції видало ся сьмішне, щоби за таку річ людий арештувати і він казав полїцейскому протокол переписати і написати, що причиною арешту були „ужасні крики“, що заколотили публичний спокій. Однак вкінци ціла властива причина арештованя виявила ся. Именно поліція думала, що Поповичі е — Жиди. А коли пізнійше переконала ся, що вони не е Жиди, то їх випущено з арешту з честію. — Щось подібного лучило ся недавно в Німеччині в місті Мільгавзен. Німецкий горожанин Іван Фуртман їхав трамваем (стріткарою). Нараз зібрало ся ему на пчихане і він здоровенно пчихнув. На се приступив до пчихаючого поліціянт і арештував его, закидуючи ему замішане публичного спокою через голосне пчихане. Розуміе ся, що всїх їдучих трамваем гостий поліціянт записав на сьвідків. Щоби однак пчихнене могло заколотити публичний спокій, се видало ся неможливим навіть начальству німецкої поліції і воно казало скаржити Фуртмана не за нарушене публичного спокою, але за поповнене великої неприличности. По довгім процесї однак суд увільнив Фуртмана від вини і кари, бо пчихане не е неприличностію, а до того лікарі ствердили, що Фуртман мае поліпа в носї і мусить так голосно пчихати. Та поліція внесла рекурс проти увільненя.

—

ЗБОЙКОТОВАНИЙ КОРОЛЬ.

Средства, якими добив ся Петро Караджорджевич до сербского трону, не сподобали ся пануючим в Европі. Всї двори повідкликали наперед своїх заступників із Білгороду. Деякі, як прим. Австрія, що мае пекучі інтереси в Сербії дали ся скоро перепросити. Анґлія знову і Голяндія післала аж тепер недавно своїх заступників до Білгороду, коли послїдний з убійників королївскої пари зійшов з арени публичного житя. В послїдних днях показало ся яскраво, що король Петро іще не досить чистий перед своїми товаришами на тронї, бо заступники всїх держав уважають ся їх пануючими лише послами в справах політичних і взагалї державних інтересів, але не приятельских тісних зносин. І так австрійско-угорский посол опускае Білгород перед сьвятом цілого сербского двору і держави перед уродинами короля виїзджаючи на двомісячну відпустку. Се досить ясний знак, що пануючі иньших держав не хотять іще подати приятельскої руки тому, який засів на окровавлений престол. Се обяв для цілого культурного сьвіта потішний, бо видно, що минають ся ті часи, в яких була міродайна лише сама сила, а починае свое панованe публична мораль. Коли-би она не сягала лише до королївских порогів, а брала під свою могучу опіку і найбіднійшого робітника убитого російским катом! Та крок вперед вже е а ми дивлячи ся на всесьвітні події мусимо твердо вірити, що зробить ся другий і третий…

—

ЦІСАРЕВА ЕВГЕНІЯ,

вдова по французкім цісарю Неполеонови III., відвідала дня 11-го м. м. нашого цісаря, який перебував тоді в Ішли. Приняте цісаревій Евгенії зладжено незвичайно сердечно. З приводу сих відвидин пишуть часописи між иншим, що цісарева Евгенія се одна з найбогатших пань Европи. Вона мае ні меньше ні більше як 150 міл. франків. На се зложило ся передовсїм не мале майно по еї чоловіцї, яке перейшло на цісареву по смерти одинака цісарскої пари, князя Люлю, який згинув у полудневій Африці. Дотогож цісарева Евгенія веде житє дуже скромне.

Адресар Братств Р. Н. Союза.

Від. 10. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Ансонії. Кон. Я. Качмар, предс.; П. Ромцьо, кас.; Я. Рогач, секр. Мітинґи відбувають ся в послїдню суботу місяця о год. 7-мій вечером. Адреса братства: J. Rohacz, Box 211, Ansonia, Conn.

Від. 25. Братство сьв. Івана Хрестителя в Травґер, Па. А. Семаницкий, предс.; Я. Ющак, кас.; М. Ющак, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Michael Juszczak, Box 251, Southwest, Pa., Westmoreland Co.

Від. 38. Братство сьв. о. Николая в Оборн, Н. Й. М. Поляньский. предс., В. Базарник, кас., С. Мельник, секр. Мітинґи відбувають ся кождої першої неділї в салї під рускою церквою при Washington str. Адреса братства: Stepen Melnyk, 263 Seymour str., Auburn, N. Y.

Від. 39. Братство сьв. Петра і Павла в Сиракюз, Н. Й. Ф. Глива, пред.; Г. Гнатко, кас.; А. Варян, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Andrew Warian, 105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.

Від. 42. Братство сьв. О. Николая в Пасейк, Н. Дж. Ант. Кузмич, предс., Конст. Петрик кас., Алекс. Хованець, секр.

Від. 46. Братство сьв. Петра і Павла в Плимавт, Па. А. Канюк, предс., І. Гринкевич, кас., Ст. Гриняк, секр. Адреса: St. Hryniak, 544 W. Main str., Plymouth, Pa.

Від. 47. Братство сьв. Петра і Павла в Ambridge, Pa. П. Середницкий, предс., Ф. Яромей, кас., Г. Скубіж, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: G. Skubiz, Box 214, Ambridge, Pa.

Від. 53. Братство сьв. О. Николая в Пітсбурґ, Па. М. Дмитрів, предс., Т. Ґут, кас., П. Пашуляк, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в рускій школї при улиці 7-ій. Адреса братства: Peter Paszulak, 30 Sixth str., S. S. Pittsburg, Pa.

Від. 55. Братство сьв. Петра і Павла в Карнеґі, Па. Антін Астряб, предс., Лучка Кутин, кас., Іван Даньковский, секр. Адреса: 26 Broadway str., Carnegie, Pa.

Від. 61. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Донло, Па. А. Шеремета, предс., Ю. Петрик, кас., А. Чінґель, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в руско-словеньскій салї. Адреса братства: Andrew Czingely, Box 222, Dunlo, Pa.

Від. 66. Братство сьв. Андрея Первозванного в Ню Йорку, Н. Й. Paul Ziatyk, 515 E. 70 str., New York, N. Y. Мітинґи відбувають ся в кожду пятницю по першім під числом 1341 Ave. A.

Від. 73. Братство кн. Данила в Правиденс, Р. Ай. М. Борис, пред., Н. Стельмах, секр. Мітинґи відбувають ся кождої першої неділї в місяцю. Адр. братства: N. Stelmach, 45 Dyke str., Providence, R. I.

Від. 77. Братство сьв. Стефана в Йорквил, О. Ів. Станько, предс., Ст. Кабан, кас., Т. Онисик, секр. Мітинґи відбувають ся в четверту неділю місяця у Ст. Кабана. Адреса: St. Onysyk, Box 16, Yorkville, O.

Від. 80. Братство сьв. Михаїла в Плезент Валї, Па. П. Славняк, предс., П. Красняник, кас., І. Тернавчик, секр. Мітинґи відбувають ся в неділю по 15-ім.

Від. 83. Сестрицтво сьв. Любови в Карнеґі, Па. Т. Пронько, пред., З. Ґовда, кас., о. Г. Кульчицкий, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю кождого місяця в рускій школї. Адреса сестрицтва: Rev. Gr. Kulczycki, 214 Jane Str., Carnegie, Pa.

Від. 88. Братство Успенія Пр. Діви Марії в Крос Форк, Па. М. Голик, предс., Д. Гриценко, кас., Т. Паньцьо, секр. Мітинґи відбувають ся в кожду неділю по 20-тім о 2-ій годинї попол. в домі Д. Гриценка. Адреса братства: Theodore Pancio, Box 64, Cross Fork, Pa.

Від. 91. Братство сьв. Димитрія в Микисракс, Па. Я. Зьвіриньский, предс.; І. Порада, кас.; Ф. Кавалко, секр. Мітинґи відбувають ся в третю неділю місяця. Адреса братства: F. Kawalko, Box 117, McKees Rocks, Pa.

Від. 99. Братство сьв. Отця Николая в Вилксбери, Па. М. Ковалишин, пред.; С. Лукач, кас.; А. Шкробяк, секр. Мітинґи відбувають ся в церковній салї North Main Str.

Від. 103. Братство сьв. Отця Николая в Експорт, Па. В. Чупа, предс.; М. Чупа, кас.; А. Суранович, секр. Мітинґи відбувають ся по 15-ім кождого місяця в домі В. Чупи.

Від. 121. Братство сьв. Івана Хрестителя в Трентон, Н. Дж. В. Дубчак, предс., І. Гудак, кас., І. Зімяньский, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця в рускій школї при улиці Grant. Адр. братства: John Zimianski, 22 Islon Alley, Trenton, N. J.

Від. 131. Товариство „Заокеаньска Україна“ в Бофало, Н. Й. Г. Самотіс, предс., Х. Яремка, секр. тов., Т. Скробала, секр. Союза. Мітинґи відбувають ся в салї під ч. дому 124 Amherst str., Buffalo, N. Y.

Від. 132. Товариство „Січ“ в Мікиспорт, Па. П. Сова, предс., М. Фринцко, кас., Т. Каськів, секр. Мітинґи відбувають ся в суботу по 15-ім в гали церковній. Адреса: Theo. Kaskiw, Box 506, McKeesport, Pa.

Від. 137. Братство сьв. Георгія в Вест Сенека, Н. Й. А. Боднар, предс.; П. Манько, кас.; І. Горох, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: John Horoch, 619 Center str., West Seneca, N. Y.

Від. 138. Товариство І. Наумовича в Філядельфії, Па. К. Смакула, предс., А. Келлій, кас., С. Мурянка, секр. Адреса: 440 Olive str., Philadelphia, Pa. Мітинґи відбувають ся в другу неділю місяця.

Перший Руский Народний Банк

—і—

Канцелярія Адвокацко-Нотаріяльна

A. Chromowski & CO.

292 EAST HOUSTON STR.
NEW YORK, N. Y.

БРАТЯ! Посилайте гроші до краю через Руско-Американьский Народний Банк.

Пересилка як найтанша, скора і безпечна.

ШІФКАРТИ на найліпші 4-коминові кораблї купуйте у А. Хромовского. У мене ціни найтанші, бо я маю заступництво на всї лінії корабельні.

КАНЦЕЛЯРІЯ АДВОКАТСКО-НОТАРІЯЛЬНА полагоджує фахово всї справи судові, цивільні і карні в краю і Америцї, виготовляє повновласти, контракти купна і продажи, цесії і скрипти довжні і залагоджує всякі справи ґрунтові, табулярні і спадкові.

ВАЖНЕ! Не занедбуйте асентерунку, контролї і вправ війскових! Єсли по повороті до краю хочете уникнути строгої кари за занедбане повновластий війскових, то удайтесь до А. Хромовского.

РУСКА НАРОДНА КНИГАРНЯ А. Хромовского має на своїм складі дуже хороші книжки до читаня і молитви.

РОДИМЦЇ! Покиньте вже раз чужих нефахових аґентів, а удавайтесь в кождій справі до фахового чоловіка а щирого Русина і жичливого Вам брата А. ХРОМОВСКОГО.

Перше Руске Народне Бюро Праці

і офіс інформаційний

А. Хромовский і Ко.

292 East Houston Str. New York, N. Y.

Єсли хочете дістати добру роботу, то удайтесь до А. Хромовского, а певно не пожалуете сего.

Уділяемо всяких інформацій, занимаемось вишуканем кревних і знайомих, посередничимо в всяких справах дискретних і уділяемо обяснень в річах бизнесових.

Питайтесь про все докладно а знайдете добру пораду! 28-

Фарми на продаж!

1) Фарма около 80 акрів. 2 добрі сади, трохи малого овочу. 12 акрів лїса. Дім на 1 і пів поверха, 9 комнат; стодола, добра жерельна вода. Около 6 миль від 3-ох желїзниць. 2 милї від Crystal Lake, 1 і пів милї від Lake Idleville, 2 милї від Dundaff, 1 і пів милї від Clifford. Школа коло фарми. Цїна $2,150.00

2) Фарма 42 акрова, сад, добрий дім, 8 комнат; стодола і шопи. Добра вода. Миля від міста. 3 милї від Erie дипа. Цїна $1,800.00.

3) 75 акрова фарма. 2 доми. Стодола, добрий сад, трохи лїса. Керниця і потік. Дві милї від міста Москав. Цїна $2,100.00.

4) Фарма 42 акрова, добрий дім з 9 комнатами. стодола, всїлякі овочі. Добра керниця і потік. 1 миля від желївниці. 2 і пів милї від Москав. Цїна $1,500.00.

Всї ті фарми недалеко Скрентон, Па.

Близші інформації в редакції „Свободи", 203 Linden St., Scranton, Pa.

Вироби брацкі, машлї, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і пробки висилає даром.

ST. HERMAN'S BENEVOLENT Society. ORGANIZED FEBR. 1888 ROCHESTER, N.Y.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.

R. H. MORGAN, 13 N Main St., Shenandoah, Pa.

Даремні Фарми! 48

Хочеш довідатись про край де уряд дає новим поселенцям найгарнійшу землю зовсїм даром, про край де 100.000 Русинам тепер добре поводить ся.

Великий Канадийский Північний Захід.

Сли так, то не занедбай післати малу суму, бо лишь $1 як річну предплату на одиноку руску часопись в Канадї, часопись яка що тижня переповнена фактами про поступ сего краю особливо між Русинами там поселеними.

Руско-Англїйский і Англїйско-Руский Тлумач. Книжка, яку кождий Русин повинен мати. Вчіть ся скоро по англїйски. Написана і надрукована так, щоб заспокоїти жаданя Русинів в Америцї і Канадї. Много помічних і поучаючих відділів. Цїна $1.50.

Канадийский Фармер
P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

Годинка на цїле жите $5.95

Правдивий 14 к. **Золотом повнений** а не позолочуваний годинник стемпльований в серединї „14 к ґарантований на 20 лїт". Виглядає як щиро золотий годинник але є сильнійший, гарно ґравірований або простий в нікленим Американьским осередком, камінями, волосом і білим емалїйованим ціферблятом; можете его дістати в якій небудь величинї: мужеский нумер 18 або 16 і жіночий, нумер 6 або 0. Висилаєм експресом C. O. D. і позваляємо его оглядати перед заплаченем. Сли переконаєш ся, що се найлїпший годинник за сї гроші, заплати аґентови $5.95 і кошти експресу. Гарний ланцушок додаєм **даром**, а хто пришле вперед гроші, дістане гарне золоте перо або золотий ланцушок і хрест **даром** і заощадить кошти експресу. Не бій ся: ми стоїмо за се, що говоримо. Той сам годинник з осередком Elgin о $2.00 більше. Пиши виразно що хочеш. Aug

CROWN JEWELRY CO.
Dept 156, 163 E. Randolph St., Chicago, Ill.

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publisher.
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

ОДИНОКИЙ РУСКИЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N. J.

Кождий Русин маючий яку небудь потребу в Ню Йорку, чи в околиці, повинен вступити до того готелю, бо тут дістане найздоровші і найтанші напитки всякого рода і пораду, де найлучше купити шифкарту.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Чомужь посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу" не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA

Сливовиця — Виска — ВИНА — ТОРНОЛЬ

MORRIS FORST & CO.

COR. SECOND AVE. & SMITHFIELD ST., PITTSBURG, PA.

Нас знають в цїлій Америцї, що ми продаєм лїпшу виску за ту саму цїну як хтонебудь другий в Америцї.

Платимо експрес від замовлень висше $5.00 на всхід до Ню Йорку і на захід до Чікаго. На дальші віддаленя опускаєм 10 прц. на оплату експресу або фрейту.

Враз з замовленем посилайте готівку в реджистрованім листї або почтовий переказ до Morris Forst & Co., Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

Пишіть по приватний цїнник. Всї мови.

MORRIS FORST & CO. 18-
Cor. Second Ave. & Smithfield Str., Pittsburg, Pa.

ЮРІЙ ХИЛЯКЪ,

Агентъ Р. Народного Дому въ Олифантъ, Па. и на околицяхъ.

Банковый Бизнесь — Офисъ Адвокатскій

Банковый Бизнесъ.

Тутъ можете послати свои грошѣ безпечно а оплата дуже тана.

Также продаю шифкарты на всѣ лініи за ту саму цѣну, що и головнї компаніи.

Хто хоче дати водложити грошѣ, чи лише на часъ або на процентъ, або въ старомъ краю въ Банку на процентъ, або хоче позичити грошей на добру заруку, най удасть ся до мене.

Офисъ Адвокатскій.

Хто бы хотѣвъ продати або купити собѣ фармы тутъ, або домъ въ старомъ краю продати або купити ґрунтъ, увольнити ся водъ контролѣ войсковои, водъ екзицирки або асентерунку, най прийде до мого офису або менѣ напише.

Грошѣ посылайте на money order або Bank Draft на адресу:

GEO. CHYLAK
5- BOX 368, OLYPHANT, PA.

Въ **ГОТЕЛЮ ХИЛЯКА** найдете всегда свѣже, зимне пиво, імпортованї вина и цигара першои клясы.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Загалом кождий питає: Що буде дальше? Чи піде робота? А може буде страйк? Нїхто не може на се певно відповісти. Чи знаете де не потрібуете бояти ся страйку? — На фармі. На фармі не маете „боса", нїхто вам не розказує, анї з роботи Вас не нажене.

Я вам поможу, стати независимим. Купіть собі фарму. За моїм посередництвом можете собі купити фарму в стейтах Вірджінія, Норт Каролайна і Алабама. Добра земля, воздух і вода. Родить ся пшениця, жито, овес, кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зеленина.

А все можете добре продати і за готові гроші. — Пишіть на адрес:

JOHN JELINEK,
14- 1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA.

Напишіть десьте прочитали се оголошене.

Л. Корибский

Канцелярія Адвокатска

33 Broadway, New York, N. Y.

Бюро Адвокатске провадить всякі справи судові, цивільні і карні. Вирабляє повновласти, завіщаня, контракти купна і продажи, даровизни, скрипти довжні, цесії. Справи спадкові і поданя гіпотечні, вирабляє позички гіпотечні і сплату довгів. Посередничить при продажи майна в краю.

Бюро Нотаріяльне займає ся леґалїзацією всїх правних документів.

Справи Війскові, як подане о увільнене від контролї і вправ, о асентерунок в Америцї залагоджує моя Канцелярія війскова. 13—

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка ... 15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і. ... 15 ц.
Біблїя Велика ... 2 дол.
Борба кляс і чому робітники орґанїзують ся ... 15 ц.
Весела книжочка з образками ... 30 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7 ... 15 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америцї ... 10 ц.
Дещо про звірята ... 30 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5 ... 15 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
* Еміґрант ... 15 ц.
Жовнїр ... 10 ц.
Журавлї ... 15 ц.
Жите Ісуса Христа ... 1.50 дол.
* Жита, зарібки, орґанїзації і т. п. в Спол. Державах ... 15 ц.
Зуб за зуб ... 10 ц.
* Казки про Жидів ... 15 ц.
Історія Руси з образками ... 10 ц.
Капітал і праця ... 15 ц.
* Книжка Рахункова ... 50 ц.
* Календар ... 25 ц.
Марія ... 10 ц.
* Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу ... 20 ц.
* Наверненний Грішник ... 20 ц.
Народний рух австро-угорских Русинів ... 15 ц.
Новий Завіт ... 4 дол.
Образки і загадки ... 10 ц.
Оповіданя ... 15 ц.
Оповіданя про заздрих богів ... 10 ц.
Про відступників від рос. православія ... 10 ц.
* Про нутро землї ... 25 ц.
Підземні скарби ... 25 ц.
Покуса ... 10 ц.
Псалтир ... 1 дол.
Розмова Поляка, з Русином ... 10 ц.
Руско-англїйский словарець ... 20 ц.
* Релїгійні віровання старинних народів ... 20 ц.
Смерть ... 10 ц.
* Стародавні казки та оповіданя ... 15 ц.
* Степові люде ... 15 ц.
* Страйк ... 20 ц.
Тарас Шевченко ... 15 ц.
Тимко Гаврилюк ... 15 ц.
Унїя в Америцї ... 20 ц.
* Хто з чого жиє ... 15 ц.
* Які то є люде на землп, з 20 образками ... 50 ц.
* Як мужик ходив до царя правди шукати ... 15 ц.
* Через кордон ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атляс цїлого світа, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає имена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новий Завіт

Господа Нашого Ісуса Христа в язиці церковнословеньским з переводом на язик народно-руский з поясненями: О. А. Бачиньского, за одобренем і благословенем Митрополита. Сторін 992.

Цїна 4 долярн.

Псалтир

в язиці церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский, з поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренем Митрополита. Сторін 286.

Цїна 1 дол.

Обі книжки разом 4.50 дол.

Замовленя враз з грішми посилати на адресу:
SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

На продаж 4 фарми

недалеко Скрентон, Па.

в цїні від 1.500 до 2.150 долярів.

Близших пояснень уділяє

Редакція „Свободи",
203 Linden Street, Scranton, Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.	Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333. NIGHT CALL 4854.